

Euroopa
Komisjon

Euroopa turismi näitajate süsteem

ABIVAHEND
jätkusuutlikele sihtkohtadele

Veebruar 2013

*Ettevõtluse
ja tööstuse
peadirektooraat*

Euroopa Komisjon tellis käesoleva dokumendi uuringu „*Study on the Feasibility of a European Tourism Indicator System for Sustainable Management at Destination Level*” väljundina.

***Europe Direct on teenistus, mis aitab leida vastused
Euroopa Liitu käsitlevatele küsimustele***

**Tasuta infotelefon: (*):
00 800 6 7 8 9 10 11**

(*) Antav teave on tasuta nagu ka enamik kõnesid (v.a mõne operaatori, hotelli ja telefonikabiini puhul).

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saab internetist Euroopa serverist (<http://europa.eu>).

Katoloogimisandmed on väljaande lõpus.

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2013

ISBN 978-92-79-29324-5

doi:10.2769/45163

The EC has the copyright of all material used in this publication

© Euroopa Liit, 2013

Käesoleva väljaande sisu ei kajasta Euroopa Liidu ametlikke seisukohti. Väljaandes esitatud teabe ja selles väljendatud seisukohtade eest vastutavad täielikult autorid.

Reprodutseerimine on lubatud allikale viitamisel.

Euroopa turismi näitajate süsteemi ja abivahendis viidatud allalaaditavate dokumentide kohta lähema teabe saamiseks külastage palun veebisaiti http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/sustainable-tourism/indicators/index_en.htm

Printed in Italy

TRÜKITUD VALGELE ELEMENTAARKLOORIVABALE PABERILE (ECF)

Euroopa turismi näitajate süsteem

ABIVAHEND
jätkusuutlikele sihtkohtadele

Veebruar 2013

Preambul

Turism on Euroopa Liidus tähtis majandussektor, mis toetab majanduskasvu ja tööhõivet. Üks meie põhiülesanne on tugevdada ja parandada jätkusuutliku turismi arengut, et see majandusharu oleks pikas perspektiivis konkurentsivõimeline. Turismi jätkusuutliku haldamise eesmärk on veenduda, et me suudame ära tunda oma turismiressursside piirid ja võimalused ning õhutada turismi sellist arengut, mille puhul oleks tasakaalus vahetu majandusliku, keskkonnavalase ja sotsiaal-kultuurilise kasu optimeerimine, tagades samal ajal Euroopa turismitööstuse pikaajalise tuleviku.

Meie prioriteet on säilitada Euroopa positsioon maailma juhtiva reisisihtkohana. Alates 1990. aastast on ELi saabuvate rahvusvaheliste turistide arv enam kui kahekordistunud. Turuosa säilitamiseks peab ELi turismitööstus aga oluliselt parandama oma konkurentsivõimet ja jätkusuutlikkust, võttes arvesse selliseid tahke nagu toodete ja teenuste kvaliteet, sotsiaalne ja keskkonnavalane vastutus, loodusvarad, kultuuripärandi mitmekesisus ja kohalik identiteet.

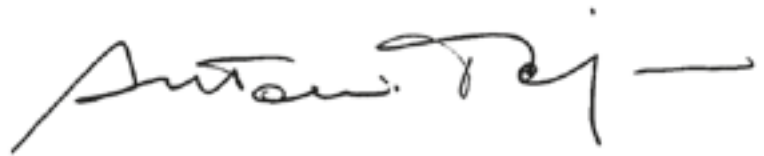
Selle ülesande lahendamiseks on turismisektori konkurentsivõime olnud minu tegevuskavas tähtsal kohal alates sellest ajast, kui ma alustasin tööd Euroopa Komisjoni asepresidendi ning tööstuse ja ettevõtluse volinikuna, ning ma olen välja pakkunud mitu meetet, et muuta Euroopa turism jätkusuutlikumaks, konkurentsivõimelisemaks ja rahvusvahelistel turgudel paremini nähtavaks. Seda tegevust on lühidalt kirjeldatud teatistes „Euroopa kui maailma soosituim turismisihikoht – uus Euroopa turismi tegevuskava”, mille vastuvõtmist komisjonis ma 2010. aastal igati toetasin.

Need meetmed hõlmavad Euroopa turismi kvaliteedimärgise loomist, paindlikuma viisapoliitika toetamist, nii ELi-siseste kui ka kolmandatest riikidest pärit turismivoogude suurenemise soodustamist, jätkusuutliku ja vastutustundliku turismi Euroopa harta koostamist ning turismi virtuaalse vaatluskeskuse loomist, samuti tegevust turismiteenuste kättesaadavuse parandamiseks ja oskuste arendamiseks selles sektoris.

Euroopa turismi näitajate süsteemi väljatöötamine sihtkohtade jätkusuutlikuks haldamiseks on üks põhialgatus, mida komisjon kutsus teatistes üles rakendama. Euroopa näitajate süsteemi eesmärk on panustada sihtkohtade jätkusuutlikku haldamisse, andes turismivaldkonna sidusrühmadele lihtsa ja kasuliku abivahendi. See aitab sidusrühmadel mõõta ja jälgida jätkusuutlikkuse haldamise protsesse ning võimaldab neil edaspidi tehtud edusamme ja tulemusi jagada ja võrrelda.

Turistide, vastuvõtivate kogukondade ja keskkonna vajaduste vahel õige tasakaalu saavutamine, vastuolude vähendamine ning vastastikuse sõltuvuse tunnistamine nõuavad konkreetset lähemisviisi sihtkohtade haldamisel. Euroopa sihtkohtade jätkusuutliku haldamise näitajate süsteem on üks vahend, mis võib sellele oluliselt kaasa aidata, ning ma kutsun teid üles seda kasutama ja selle levikule kaasa aitama.

Lõpetuseks soovin tunnustada jätkusuutliku turismi töörühma ekspertide väärtuslikku toetust ja avaldada tänu nii neile kui ka kõikidele sihtkohtadele, kus näitajaid katsetati, nende pühendumuse eest süsteemi edukale väljatöötamisele. Ilma nende aja, koostöö, eriteadmiste ja läbimõeldud panuseta ei oleks süsteemi loomine võimalik olnud.

Antonio Tajani

Euroopa Komisjoni asepresident, tööstuse ja ettevõtluse volinik

Sisukord

Preambul.....	3
Mis on Euroopa turismi näitajate süsteem?	7
Miks võtta kasutusele Euroopa turismi näitajate süsteem?	8
Juhised süsteemi kasutamiseks: abivahend.....	9
1. osa. Euroopa sihtkohtade haldamine	10
Mis on sihtkoht?	10
Kellele on abivahend mõeldud?	10
2. osa. Sammsammulised juhised näitajate süsteemi kasutamiseks	12
1. samm. Teadlikkuse suurendamine	12
2. samm. Sihtkoha profiili loomine	12
3. samm. Sidusrühmade töökonna moodustamine.....	12
4. samm. Rollide ja vastutusalade kindlaksmääramine	13
5. samm. Andmete kogumine ja salvestamine.....	14
6. samm. Tulemuste analüüsimine.....	15
7. samm. Pideva arengu ja jätkuva täiustamise võimaldamine	16
Diagramm. 7 sammu süsteemi kasutamiseks.....	17
3. osa. Põhi- ja valikulised näitajad	18
Ülevaade näitajatest.....	18
Põhinäitajad.....	20
Valikulised näitajad	25
4. osa. Sihtkoha andmekogum.....	31
Andmekogumi kasutamine.....	32
5. osa. Täiendav teave süsteemi kohta	34
Sõnastik.....	34
Sihtkoha profiil.....	39
Sihtkoha haldamise uuring.....	41
Ettevõtete uuring.....	45
Elanike uuring	49
Küllastajate uuring.....	51
Sidusrühmade soovituslik loetelu.....	53
Kutse näidis	54

Mis on Euroopa turismi näitajate süsteem?

Euroopa turismi näitajate süsteem on spetsiaalselt välja töötatud turismisihthoortade jaoks. See on kavandatud turismisihthoortade jätkusuutlikkuse jälgimise, haldamise ja tugevdamise protsessina, mida viiakse ellu ja juhitakse kohapeal. Süsteemi väljatöötamisel tugineti varasematest näitajate süsteemidega seotud algatustest saadud kogemustele, kohandades seda mitmetes Euroopa sihtkoortades toimunud kohapealse katsetamise kohta antud tagasiside põhjal.

Süsteem koosneb näitajatest, abivahendist ja andmekogumist. See on koostatud vahendina, mille kõik sihtkohad saavad kasutusele võtta ja rakendada, ilma et nad vajaksid erikoolitust. Süsteem võib olla väga kasulik viis sihtkoortade tulemuslikkuse jälgimiseks ja paremate juhtimisotsuste tegemiseks, aga ka selle valdkonna poliitika mõjutamiseks.

Käesolev süsteem koosneb 27 põhinäitajast ja 40 valikulisest näitajast. Neid saab kasutada vabatahtlikult koos olemasoleva sihtkoha jälgimise süsteemiga või sellesse lõimitult. Süsteem on paindlik: seda saab laiendada või piirata vastavalt sihtkoha vajadustele, kohalike sidusrühmade huvidele ja konkreetsetele jätkusuutlikkusega seotud probleemidele, millega asjaomane sihtkoort kokku puutub.

Näitajate süsteemi aluspõhimõtte kohaselt on sihtkohaga seotud vastutus, omanditunne ja otsuste tegemine jagatud. Koostööd tegevate rühmade kasutamine andmete kogumisel ja edastamisel võimaldab sihtkoorta tõhusalt hallata.

Miks võtta kasutusele Euroopa turismi näitajate süsteem?

Euroopa Komisjon kohustus juba ammu edendada Euroopas turismi jätkusuutlikku arengut ning on võtnud kasutusele mitu vahendit ettevõtete usaldusväärse keskkonnajuhtimise lihtsustamiseks, näiteks ELi ökomärgise ning ühenduse keskkonnajuhtimis- ja auditeerimissüsteemi (EMAS).

Turismisektori konkurentsivõime on tihedalt seotud selle jätkusuutlikkusega, sest turismisihtkohtade kvaliteet sõltub suures osas nende loodus- ja kultuurikeskkonnast ning seotusest kohaliku kogukonnaga.

Turismi jätkusuutlikkus hõlmab mitut tahku: loodusvarade vastutustundlik kasutamine, tegevuse keskkonnamõju arvestamine (jätmete teke, mõju veele, pinnasele ja elurikkusele jne), nn puhta energia kasutamine, pärandi kaitse, sihtkohtade loodusliku ja kultuurilise algupära säilitamine, loodud töökohtade kvaliteet ja jätkusuutlikkus, kohaliku majanduse probleemid ja teeninduse kvaliteet.

Nende probleemide lahendamiseks on vaja teha kasulikel andmetel põhinevaid läbimõeldud otsuseid. Selliseid andmeid võib saada konkreetsete näitajate abil, millega ei mõõdetata üksnes äritegevuse ühte tahku, nagu külastajate arv või kulutused päeva kohta, vaid millesse on koondatud asjakohaseid kohalikke küsimusi käsitlev teave. Näiteks kui sihtkoha või piirkonna põhieesmärk on töökohtade loomine, ent selle sihtkoha peamine piirang on seotud veega, siis on mõistlik töötada välja näitaja, millega võrreldakse loodud töökohti tarbitud vee kogusega. Kui turismitööstus suudab luua ühe liitri tarbitud vee kohta palju töökohti, siis soodustaks ratsionaalne valitsus pigem turismi kui põllumajandust või muud tööstusharu, mis ei suudaks sellist tööhõive taset piiratud ressursi tingimustes saavutada. Jälgimine, st aja jooksul toimuvate muutuste vaatlemine, annab vajaliku teabe, mille põhjal poliitikakujundajad saavad otsuseid teha.

Turismitööstusel on rääkida huvitavaid lugusid. Näitajate koostamine võib aidata sihtkohtadel jutustada oma lugu veenvamalt ja saada valitsuselt suuremat toetust. Protsessi käigus aitab see määrata valdkonnad, mida tuleb parandada, luua võrdlusalused tulemuste hindamiseks ja muuta sihtkoht jätkusuutlikumaks. Tulemuslikkuse mõõtmise abil on turismisektoril võimalik tagada oma keskne roll piiratud ressursidega maailma rohelises majanduses.

Turismisihtkohtade jälgimise põhjused:

- parem teave otsuste tegemiseks;
- tõhus riskijuhtimine;
- projektide seadmine tähtsuse järjekorda;
- tulemustele võrdlusaluste loomine;
- kogukonna suurem osalemine ja toetus turismivaldkonna sidusrühmadele;
- külastajate paremad kogemused;
- suurem kasum / kulude kokkuhoid;
- suurem väärtus külastaja kohta.

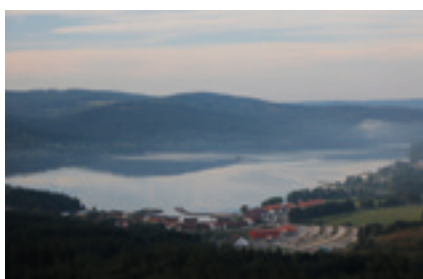
Juhised süsteemi kasutamiseks: abivahend

Käesolevas abivahendis antakse juhtnöörid turismisihukohtadele suunatud Euroopa turismi näitajate süsteemi rakendamiseks ja kasutamiseks. Tegemist on lihtsa ja hõlpsalt kasutatava vahendiga, mille eesmärk on aidata sihtkohtadel jätkusuutlikkuse tagamiseks oma tegevust hallata ja jälgida.

Abivahend koosneb neljast osast. Selle esimeses osas tutvustatakse sihtkohtade jätkusuutliku haldamise põhimõtet. Teine osa sisaldab süsteemi rakendamise samm-sammulisi juhiseid. Kolmandas osas on esitatud kokkuvõtte põhi- ja valikulistest näitajatest. Neljandas osas antakse ülevaade sellest, kuidas kasutada sihtkohtade andmekogumit, s.o sidusrühmade kogutud andmete esitamise vahendit.

Abivahendis sisalduvad näitajad moodustavad osa sihtkohtade haldamise terviklikust meetodist, milles pööratakse tähelepanu koostöö, pideva hindamise, tõhusa teabevahetuse ja kõikehõlmava lähenemisviisi tähtsusele.

Kogu täiendav teave süsteemi kohta on esitatud abivahendi viiendas jaos.

1. osa. Euroopa sihtkohtade haldamine

Mis on sihtkoht?

Käesoleva näitajate süsteemi puhul võib sihtkoha määratleda järgmiselt:

- geograafiline piirkond, mis on või võiks olla külastajatele/turistidele atraktiivne;
- mitmesuguseid turismirajatisi ja -tooteid pakkuv koht või piirkond, mida tunnustatakse külastajate sihtkohana ja mida on lihtne sellisena määratleda;
- koht või piirkond, mida reklaamitakse sihtkohana;
- koht või piirkond, kus on võimalik mõõta turismiteenuste pakkumist ja nõudlust, st turismi-majandust;
- koht või piirkond, kus turismi haldamise protsessis osalevad koos vastuvõtva kogukonnaga tavapäraselt mitmesugused avaliku ja erasektori sidusrühmad.

Käesolev süsteem ei käsitle suuremaid piirkondi, st riiklike või piirkondlike alasid, mis turismires-surse ja -rajatisi otseselt ei halda ning sidusrühmi ei kaasa.

Sihtkohad on turisminduse keskpunkt. Eurostati andmetel tegid eurooplased 2011. aastal veidi üle ühe miljardi reisi. Keskmine kulutus ühe reisi kohta oli 347 eurot, kokku kulutati 312 miljonit eurot ⁽¹⁾. Selline majandusmõju on tuntav tööhõives, suuremates maksutuludes, ettevõtluse edukas kasvus ning keskkonna ja kultuuripärandi kaitses. Ent iga turist tekitab ka jäätmeid, kasutab vett ja energiat ning mõjutab külastatavaid kogukondi. Seepärast on sihtkohtade teadlik ja koostöös toi-muv haldamine äärmiselt oluline Euroopa turismisihtkohtade pikaajalise elujõulisuse tagamiseks.

Kohaliku poliitika kujundajad on oma sihtkoha turismi jälgimisel liiga pikka aega tuginenud sellistele piiratud statistilistele andmetele nagu saabunud külastajate arv, tööhõiveuuringud ja külastajate rahulolu määrad. Selline statistika ei anna turismi mõjust täielikku pilti. Andmete kogumine mit-mesuguste teemade kohta, mis hõlmavad turismi mõju kohalikule majandusele, kogukonnale ja keskkonnale, aitab sihtkohtadel saada täpse ülevaate tegelikust olukorrast.

Kuigi määratlused, tegevuskavad, juhtpõhimõtted ja piirkondlikud strateegiad on põhjalikult välja töötatud, on sihtkohtade kohalike koordinaatorite kasutuses vaid üksikud vahendid, mis aitaksid neil teha teadlikke otsuseid turisminduse parandamiseks oma sihtkohas. Käesoleva abivahendiga täidetakse see lünk.

Kellele on abivahend mõeldud?

Käesoleva abivahendi eesmärk on aidata sidusrühmadel mõõta ja parandada oma sihtkoha jätku-suutlikku arendamist, kasutades Euroopa turismi näitajate süsteemi.

Abivahend on suunatud eeskätt n-ö kohalikule eestvedajale, kellel on huvi alustada süsteemi rakendamist oma sihtkohas. Selleks võib olla sihtkohta haldava organisatsiooni, sihtkoha turundus-nõukogu, turismiameti, kohalike/piirkondlike turismiasutuste, turismiministeeriumi, erasektori või turismiliidu kõrge esindaja. Kuna eestvedajate taust võib olla erinev, nimetatakse oma sihtkohas näitajate süsteemi rakendamist juhtivat isikut Euroopa turismi näitajate süsteemi puhul **sihtkoha kohalikuks koordinaatoriks**.

Sihtkohtade kohalike koordinaatorite tegevus hõlmab tavaliselt kavandamist, juhtimist, jälgimist, reklaami, turundust ning ehk ka koolitamist ja kvaliteedinorme. Sihtkohtade kohalike koordi-naatorite roll on määrava tähtsusega. Selle täitmiseks peab isik olema võimeline koondama ja mõjutama sidusrühmi ning pääsema juurde asjakohastele andmetele (või peavad need olema talle

⁽¹⁾ Eurostat (2012), „Tourism in Europe: Results for 2011“. Väljaanne nr 28/2012.

kättesaadavad teiste isikute kaudu), vastutama andmete säilitamise eest (osa andmetest võivad olla tundlikud) ja omama teatavaid juhtimisvõlutusi.

2. osa. Sammsammulised juhised näitajate süsteemi kasutamiseks

Käesolevas jaos esitatakse seitse lihtsat sammu näitajate süsteemi kasutuselevõtmiseks turismisihtkohas. **Juhistes selgitatakse sidusrühmade töökondade moodustamise, andmete kogumise ja tulemustel põhinevate meetmete võtmise protsessi.** Euroopa turismi näitajate süsteem on spetsiaalselt välja töötatud turismisihtkohtade jaoks. See on kavandatud turismisihtkohtade kvaliteedi ja jätkusuutlikkuse jälgimise, haldamise ja tugevdamise protsessina, mida viiakse ellu ja juhitakse kohapeal.

1. samm. Teadlikkuse suurendamine

Kui sihtkoht otsustab mõõta oma jätkusuutlikkust Euroopa turismi näitajate süsteemi abil, on oluline teavitada sellest otsusest võimalikult suurt arvu inimesi ja eelkõige kohalikke sidusrühmi. See aitab parandada osalust, suurendada teadlikkust sihtkoha pühendumusest turismi jätkusuutlikule haldamisele ning saavutada ulatuslikum toetus meetmetele ja tegevustele, mis üksikute näitajate tulemuste põhjal võivad vajalikuks osutuda.

Sihtkoha kohalikud koordinaatorid peaksid kasutama kõiki nende käsutuses olevaid teabevahetuse meetodeid ja veenduma, et seda teevad ka kohalikud asutused/omavalitsused. Sotsiaalmeedia võib olla kasulik ja kulutõhus viis kiireks ja lihtsaks teabevahetuseks. Täiendava eelisena õhutab see mõttevahetusi, mis on eriti kasulikud rakendamise hilisematel etappidel.

Ideid teabevahetuseks:

- lisage teave sihtkoha osalemise kohta Euroopa turismi näitajate süsteemis organisatsiooni veebisaidile ja asjakohastesse sotsiaalmeediavõrgustikesse;
- õhutage kohalikke teabejagajaid – ajalehti, raadiojaamu või elektroonilisi arutelufoorumeid – levitama uudiseid oma blogide jms kaudu;
- ka partnerorganisatsioonid, eelkõige need, millel on kohaliku turismitööstuse, keskkonna ja kogukonnaga seotud huvisid, soovivad edastada uudiseid oma toetajatele.

2. samm. Sihtkoha profiili loomine

Üliolulised sammud andmete kogumisel on sihtkoha piiride määratlemine ning teistele sidusrühmadele sihtkohast üldise ülevaate andmine. Seda võib teha sihtkoha profiili vormi abil. Kõnealust vormi on lihtne täita: see hõlmab põhiteavet sihtkoha geograafia, turismirajatiste, transpordiühenduste ja külastajate arvu kohta. Sihtkohtade kohalikud koordinaatorid võivad profiili vormi vabalt kohandada, et see vastaks sihtkoha vajadustele. Abivahendi 5. jaos on esitatud tühi vorm mõne väljapakutud kategooriaga ja selle täidetud näide.

3. samm. Sidusrühmade töökonna moodustamine

Järgmine samm on sihtkoha sidusrühmade töökonna moodustamine. **Sidusrühmade töökond koosneb sihtkoha organisatsioonidest ja üksikisikutest, kes turismitööstuses osalevad ja selle vastu huvi tunnevad.** Selleks et oleks võimalik koguda piisavalt andmeid mõtestatud ülevaate saamiseks, on äärmiselt oluline, et töökonnas oleks oluline roll **erasektori ja sihtkohta haldava organisatsiooni** või turismiasutuse esindajatel. Samuti on tähtis kaasata teisi isikuid, nagu **kogukonnas tegutsevad rühmad, kommunaalteenuste pakujad ning tööhõive, majanduskasvu, kavandamise, kaitsealade ja keskkonna eest vastutavad kohalike omavalitsuste osakonnad.** Sihtkohtade kohalikud koordinaatorid peaksid õhutama nende ja muude asjakohaste valdkondade esindajate kaasamist, rõhutades osalemise eeliseid nii üksikisikute kui ka nende esindatavate organisatsioonide jaoks.

Ideaalne töökond on piisavalt suur, et hõlmata peamisi erinevaid sidusrühmi, ent mitte nii suur, et otsuste tegemine muutuks keeruliseks. Sihtkohtade kohalike koordinaatorite eesmärk on moodustada mitmekesine rühm inimestest, kes suudavad saada vajalikke andmeid ja mõjutada poliitikat ning on ühtlasi motiveeritud ja protsessile pühendunud. *Sidusrühmade töökonnas osalemise kutse näidis koos võimalike sidusrühmade loeteluga on esitatud abivahendi 5. jaos.*

Kui sihtkohtades juba on sarnaseid eesmärke täitev komitee või töörühm, siis oleks mõistlik proovida lõimida näitajatega seotud töö olemasoleva rühma tegevusse (selgitades mõjusid, saavutades kokkuleppe ja kutsudes vajaduse korral osalema teatavaid uusi liikmeid).

Sidusrühmade töökonna koosolek

Kõige tõhusam viis kõikide asjakohaste sidusrühmade kaasamiseks on kutsuda nad osalema sidusrühmade töökonna avatud koosolekule või tööseminarile. Kõnealusel üritusel võib tutvustada Euroopa turismi näitajate süsteemi ning selgitada selle asjakohasust nii sihtkoha kui ka osalevate inimeste jaoks. Ideaaljuhul tuleks selline koosolek korraldada sihtkohas suhteliselt keskses asu paigas.

See võimaldab anda sidusrühmade töökonna liikmetele ülevaate süsteemist ja eelistest, mida sihtkoht selle kasutamisest saab. Sidusrühmade töökonna esimeseks koosolekuks võib olla raske saada kokku kõikide asjakohaste valdkondade sobilikke esindajaid. Kui teatavad põhilised sidusrühmad on aga esindatud, võib süsteemi kasutusele võtta ja seda aja jooksul kohandada ning rühma suurust ja kogutavaid andmeid laiendada.

Koosolekul **peaks sihtkoha kohalik koordinaator tutvustama sidusrühmade töökonnale ka konkreetseid näitajaid**, küsima neilt tagasisidet sihtkoha jaoks kõige kasulikumate ja asjakohasemate näitajate kohta ning uurima kõiki erinevaid näitajaid käsitlevate olemasolevate andmete kättesaadavust.

Kuna koosoleku puhul on tähtis osalemine, **võib paluda sidusrühmade töökonna liikmetel jagada oma teadmisi ja kogemusi konkreetsete sihtkohaga seotud aspektide kohta.** Lisaks teabe edastamisele on tähtis ka sidusrühmi kuulata. Samuti on oluline aidata rühmal protsessi mõista ja saavutada kokkulepe selle kohta, kuidas edasi liikuda.

4. samm. Rollide ja vastutusvaldade kindlaksmääramine

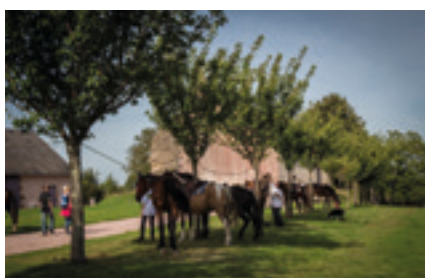
Üks koosoleku oluline väljund on selge kokkulepe sidusrühmade töökonna liikmete vastutusvaldade ja andmete kogumise tähtaegade kohta, st selle kohta, milline sidusrühm iga näitaja kohta andmeid kogub ning kuidas ja mis ajaks ta seda teeb. Lisaks sellele, et see tegevus aitab teha kindlaks põhinäitajaid käsitlevate andmete kogumise tähtsust järjekorra, soodustab see ka protsessi omaksvõtmist ja sellele pühendumist.

Alljärgnevas tabelis on antud ülevaade peamistest valdkondadest, mis peaksid olema sidusrühmade töökonnas esindatud, et oleks võimalik koguda põhinäitajate jaoks vajalikke andmeid. (Pange tähele, et see on kavandatud üksnes suunisena, sest eri organisatsioonide olemasolu ja vastutus mitmesuguste valdkondade eest on sihtkohati erinev.) *Üksikasjalik teave on inglise keeles elektrooniliselt kättesaadav aadressil http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/sustainable-tourism/indicators/index_en.htm.*

Võimalike sidusrühmade loetelu näitajaid käsitlevate andmete kogumiseks

SIDUSRÜHM	VASTAV NÄITAJA
Erasektori esindaja(d), nt kohaliku hotellide liidu juht	A.2.1, B.2.1, B.2.2, B.5.1, C.3.1, D.2.1
Sihtkohta haldav organisatsioon	A.1.1, A.2.1, A.3.1, A.4.1, B.1.1, B.1.2, B.2.1, B.2.2, B.3.1, C.1.1, C.2.1, C.4.1, D.1.1, D.1.2, D.8.1
Turismiamet	A.1.1, A.2.1, A.3.1, A.4.1, B.1.1, B.1.2, B.2.1, B.2.2, B.3.1, C.1.1, C.2.1, C.4.1, D.1.1, D.1.2, D.8.1
Sihtkohta turundav/reklaamiv asutus	A.4.1
Tööhõive/majandusega seotud kohaliku omavalitsuse töötajad	B.1.2, B.2.1, B.3.1, C.2.1, D.2.1
Haridusasutused	C.2.1
Kohaliku kogukonna organisatsioonid	C.1.1, D.8.1
Kohaliku omavalitsuse planeerimisosakond	D.1.1, D.1.2, D.2.1, D.7.1, D.8.1
Kohaliku kultuuri/pärandi säilitamisega tegelev organisatsioon	C.4.1
Kohaliku omavalitsuse transpordiosakond	D.1.1, D.1.2, D.2.1
Kohaliku omavalitsuse kliimamuutuste ametnik	D.2.1
Kohaliku omavalitsuse jäätmekäitlusosakond	B.3.1, D.3.2
Kohalik vee- ja kanalisatsiooniteenuste osutaja	D.4.1, D.5.1, D.9.1
Kohaliku omavalitsuse mürakontrolli osakond	D.8.1
Kohalik elektrienergia tarnija	D.6.1
Kohaliku keskkonna/eluslooduse kaitsega tegelev organisatsioon	D.2.1, D.7.1, D.8.1
Kaitsealade eest vastutav kohaliku omavalitsuse osakond	C.4.1, D.7.1

Üldiselt selguvad vastutusosalad sidusrühmade töökonna rollide ja huvide põhjal. Näiteks omavalitsusüksuse jäätmekäitlusega tegelevad isikud peaksid suutma esitada andmeid ringlussevõtu määra kohta, kohaliku elektrienergia tarnija esindaja energiatarbimise kohta jne. Kui sidusrühmade töökond liigub esialgselt andmete kogumise etapist edasi järeltööde analüüsimise ja tegevuste tähtsustajärjekorra määramiseni, **peaks sihtkohta kohalik koordinaator püüdma saavutada sidusrühmade vahel kokkuleppe vastutuse jagamise kohta eesmärkide kehtestamisel, meetmete võtmisel ja kõnealuste eesmärkide täitmise kavandamisel.**

5. samm. Andmete kogumine ja salvestamine

Suurem osa näitajaid käsitlevatest andmetest peaksid olema hõlpsalt kättesaadavad, tuginedes iga sidusrühmade töökonna liikme sektorile, rollile tööhõives ja huvidele, või juurdepääsetavad muude asutuste kaudu, nt riigi tasandil. **Andmete kogumine peaks kujutama endast lihtsalt mitmesuguste andmeallikate koondamist, et saada üksikasjalik ülevaade sihtkohta turismitööstusest.** Mõne näitaja puhul võivad andmed puududa või vajada laiendamist. Sellist teavet saab hankida uuringute korraldamise, küsimustike ja muu tegevuse kaudu.

Valik uuringuvormide näidiseid on esitatud abivahendi 5. jaos.

Neid vorme saab kasutada esitatud kujul või kohandada vastavalt sihtkoha vajadustele. Näiteks võib kasutada olemasolevaid uuringuid või neid muuta, lisades vormides sisalduvaid küsimusi. Kui sihtkohal puuduvad ressursid uuringute korraldamiseks, saavad koordinaatorid koguda teavet muude näitajate kohta ning arutada sidusrühmade töökonnaga, kuidas neil oleks võimalik lahendada vahenditega seotud vajadused, et ülejäänud näitajate jaoks vajalikud uuringud edaspidi ellu viia.

Sihtkoha kohalik koordinaator peaks tegutsema kontaktisikuna sidusrühmade töökonna kogutud näitajaid käsitlevate andmete võrdlemisel. Koordinaatoritele pakutakse lihtsat vahendit – sihtkoha andmekogumit –, mis võimaldab neil sidusrühmadelt mitmesuguste näitajate kohta saadud andmed üles laadida. *Vaata abivahendi 4. osa, kus on esitatud ülevaade andmekogumi kasutamisest, ning*

http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/sustainable-tourism/indicators/index_en.htm, kus on ära toodud andmekogum ise. Kõnealune dokument võimaldab kajastada andmete kogumise tulemusi ja neid sidusrühmade töökonnaga lihtsalt jagada.

6. samm. Tulemuste analüüsimine

Pärast seda, kui sidusrühmad on näitajaid käsitlevad andmed kogunud ja esitanud ning need on koondatud sihtkoha andmekogumisse, võib kohalik sihtkoha koordinaator kutsuda kokku sidusrühmade töökonna uue koosoleku. See võimaldab rühmal tulemused üle vaadata ja neid analüüsida, teha otsused realistlike võrdlusaluste või eesmärkide kohta ning leppida kokku nende saavutamise kavas. Näiteks, kui tulemused näitavad, et sihtkoha puhul on

- elurikkuse kaitse tase madal;
- turismisektoris töötavate naiste määr väike;
- vee kokkuhoiuga tegelevate majutusasutuste osakaal väike,

Võivad sihtkohtade kohalikud koordinaatorid koos sidusrühmade töökonnaga otsustada, milline neist küsimustest on sihtkoha jaoks esmatähtis, ja jõuda kokkuleppele edasise tegevuse suhtes. *Mõningaid ettepanekuid meetmete võtmiseks sisaldavad iga näitaja kohta koostatud Exceli töölehed, mis on ära toodud aadressil*

http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/sustainable-tourism/indicators/index_en.htm (dokumendid on kättesaadavad inglise keeles). Kui teemad on tähtsusjärjekorda seatud, võib kõige enam tähelepanu vajavate küsimuste kohta kava koostada (st milliste näitajate ja küsimuste puhul on vaja meetmeid võtta, millises järjekorras, millal, kuidas ja kelle poolt).

Näiteks võib sidusrühmade töökond leida, et sihtkoha kõige prioriteetsem küsimus on vee kokkuvõtteid ja veevarude säilitamine. Sellisel juhul peavad sidusrühmade töökonna liikmed tegema koostööd veevarude kaitse tegevuskava koostamiseks. Kõnealuse kava eestvedaja võib olla sihtkoha vee-ettevõtte, kohalik hotellide liit või samasugune ühendus ja/või kohalik koordinaator. Samuti võib sidusrühmade töökonnal olla võimalik käsitleda korrigeerivalt rohkem kui ühte näitajat: hotellipidajatega vee kokkuhoiu küsimust arutades võib näiteks olla võimalik kaasata nad ka energia kokkuhoidmisse ja/või elurikkuse parandamisse.

7. samm. Pideva arengu ja jätkuva täiustamise võimaldamine

Kui sidusrühmade töökond on kehtestanud tegevuskava pakiliste prioriteetsete küsimuste lahendamiseks, saab välja töötada strateegia pikaajalisemate täiustuste saavutamiseks. Sidusrühmade töökonna eesmärk peaks olema koostada kolmeaastane kava, milles antakse ülevaade sellest, mida ja mis ajaks rühm soovib saavutada, ning selgitatakse vastutusalasid. Kõik sidusrühmade töökonna liikmed peaksid võtma kohustuse teha oma konkreetsetes tegevusvaldkonnas teatavaid täiustusi, tänu millele olukord aja jooksul märgatavalt muutuks ja paraneks.

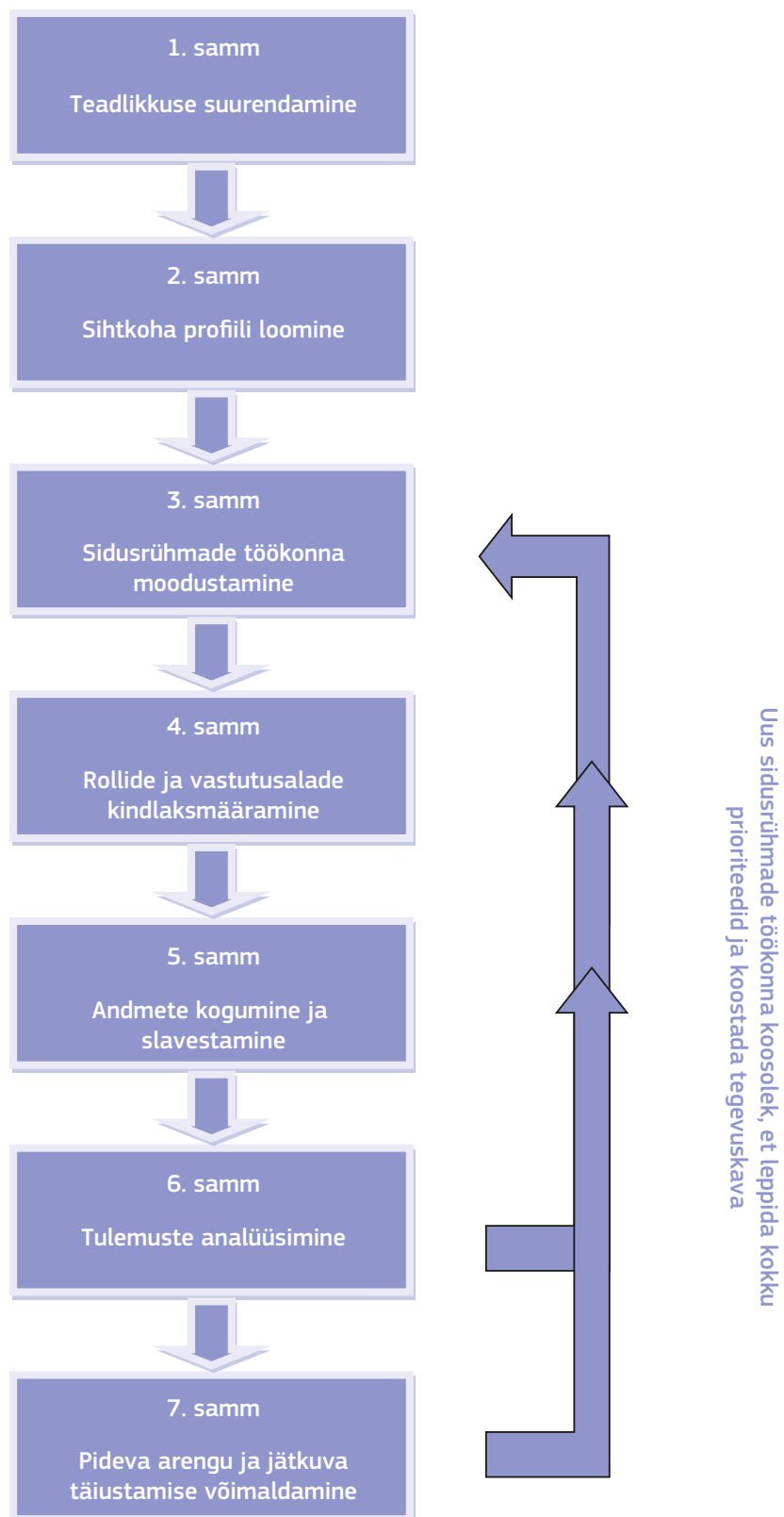
Tähtis on näitajad ja kogutud andmed korrapäraselt läbi vaadata ning võtta abivahendile tuginedes võimaluse korral kasutusele uusi näitajaid, sidusrühmade töökonda sealjuures üle koormamata. Näitajate ulatuse laiendamine aitab saada sihtkohast terviklikuma ülevaate. Teine küsimus, mida tuleks kaaluda, on see, kas süsteemi pikaajaliseks käigushoidmiseks ning täiustuste tegemise, andmete kogumise ja sidusrühmade töökonna muu tööga seotud kulude katmiseks oleks võimalik saada rahalisi vahendeid. Samuti on kasulik pidada arutelusid ja sõlmida kokkuleppeid seoses sellega, kuidas teavitada laiema ringi sidusrühmi, kohalikku kogukonda ning teisi sihtkohaväliseid organisatsioone ja isikuid tulemustest ja hiljem ka edulugudest.

Kui sihtkohas on süsteemi juba mõnda aega kasutatud ning näitajate kohta kogutavate andmete käsitusala on laienenud, on mõistlik hakata sihtkoha edusamme võrdlema rahvusvaheliste võrdlusalustega. Mõni näide rahvusvaheliste võrdlusaluste kohta on esitatud näitajaid käsitlevatel üksikasjalikel Exceli töölehtedel, mis on ära toodud aadressil http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/sustainable-tourism/indicators/index_en.htm (dokumendid on kättesaadavad inglise keeles). See annab parema ülevaate saavutuste kontekstist ja motiveerib sihtkoha sidusrühmi võtma täiendavaid meetmeid tulemuste parandamiseks. Ühtlasi soodustab see sihtkohtadevahelist teadmiste jagamist. Eesmärk ei ole tekitada sihtkohtade vahel konkurentsi, vaid jõuda arusaamisele, et selle protsessi kaudu saavutatud tulemused moodustavad sihtkohaga seotud otsuste tegemise kavade põhialuse.

Aja jooksul peaksid kogutud andmed aitama jutustada sihtkoha kohta loo, mille saab lõimida turundus- ja teavitamiskavadesse ning millele saab tugineda pikaajalise strateegia ja tegevuspõhimõtete koostamisel. Seejärel saab sidusrühmade töökond kaaluda erinevaid turistide rühmi, keda võiks õhutada sihtkohta külastama, ning mitmesuguseid võimalusi sihtkoha tutvustamiseks võimalikele küllastajatele, et saada paremast haldusest ja jätkusuutlikumast sihtkohast maksimaalset majanduslikku kasu.

Diagramm. 7 samm süsteemi kasutamiseks

3. osa. Põhi- ja valikulised näitajad

Ülevaade näitajatest

Abivahendi kolmandas osas määratletakse ja kirjeldatakse põhi- ja valikulisi näitajaid. Järgnevalt on esitatud lühiülevaade kõikidest näitajatest.

A jagu. Sihtkohtade haldamine		
Kriteerium	Näitaja viitenr	PÕHINÄITAJAD on kuvatud ROHELISELT ja VALIKULISED näitajad SINISELT.
A.1. Jätkusuutlik avalik turismipoliitika	A.1.1	See osa (%) sihtkohast, mille kohta on olemas jätkusuutliku turismi strateegia/tegevuskava koos kokkulepitud jälgimise, arengukontrolli ja hindamise korraldusega
	A.1.1.1	Selliste elanike osakaal, kes on rahul oma kaasatusega turismi kavandamisse ja arendamisse ning oma mõjuga selles valdkonnas
	A.1.1.2	See osa (%) sihtkohast, mida esindab sihtkohta haldav organisatsioon
A.2. Turismi jätkusuutlik haldamine turismiettevõtetes	A.2.1	Nende sihtkohas asuvate turismiettevõtete/-asutuste osakaal, kes kasutavad keskkonna/kvaliteedi/jätkusuutlikkuse vabatahtlikku kontrollitud sertifitseerimist/märgistust ja/või ettevõtja sotsiaalse vastutuse meetmeid
	A.2.1.1	Turismiettevõtete/-asutuste arv, kes koostavad kooskõlas globaalse aruandlusalgatusega jätkusuutlikkuse aruandeid
A.3. Klientide rahulolu	A.3.1	Selliste külastajate osakaal, kes on rahul sihtkohas saadud üldise kogemusega
	A.3.1.1	Korduvate/tagasitulevate külastajate arv (viie aasta jooksul)
A.4. Teavitamine ja teabevahetus	A.4.1	Selliste külastajate osakaal, kes on teadlikud sihtkoha jõupingutustest jätkusuutlikkuse valdkonnas
	A.4.1.1	Selliste ettevõtete osakaal, kes teavitavad külastajaid jätkusuutlikkuse valdkonnas tehtavatest jõupingutustest oma toodete, turunduse või brändimise kaudu

B jagu. Majanduslik väärtus		
Kriteerium	Näitaja viitenr	PÕHINÄITAJAD on kuvatud ROHELISELT ja VALIKULISED näitajad SINISELT.
B.1. Turismivood (maht ja väärtus) sihtkohas	B.1.1	Turistide sihtkohas veedetud ööde arv kuus
	B.1.1.1	Turismi suhteline panus sihtkoha majandusse (% SKPst)
	B.1.1.2	Ühepäevakülastajate arv kõrg- ja madalhooajal
	B.1.1.3	Kulutused ühepäevakülastaja kohta päevas
B.2. Turismiettevõtete tulemuslikkus	B.1.2	Kulutused turisti kohta päevas (majutus, toit ja jook, muud teenused)
	B.2.1	Turistide keskmine sihtkohas viibimise aeg (ööd)
	B.2.1.1	Ühepäevakülastajate keskmine sihtkohas viibimise aeg (tunnid)
	B.2.1.2	Kümne suurima sihtkoha haldamises / ühises turunduses osaleva turismiettevõtte osakaal
	B.2.2	Ärliste majutusasutuste hõivatus kuus ja keskmine hõivatus aastas
B.3. Tööhõive kvantiteet ja kvaliteet	B.2.2.1	Toa keskmine hind sihtkohas
	B.3.1	Otseselt turismiga seotud tööhõive osakaal kogu tööhõives
	B.3.1.1	Hooajaliste töökohtade protsendimäär turismisektoris
B.4. Ohutus ja tervishoid	B.3.1.2	Üliõpilastele praktikakohti pakkuvate turismiettevõtete protsendimäär
	B.4.1	Nende turismiettevõtete protsendimäär, kus on viimase aasta jooksul kontrollitud tuleohutust
B.5. Turismi tarneahel	B.4.1.1	Politseile kaebuse esitanud turistide protsendimäär
	B.5.1	Selliste turismiettevõtete protsendimäär, kes astuvad aktiivselt samme kohalike, keskkonnasäästlike ja ausa kaubanduse toodete ja teenuste hankimiseks
	B.5.1.1	See osa (%) sihtkohast, mis on hõlmatud kohalike, keskkonnasäästlike ja/või ausa kaubanduse toodete ja teenuste edendamise põhimõtetega
	B.5.1.2	Selliste turismiettevõtete protsendimäär, kes hangivad vähemalt 25% toidust ja joogist kohalikelt/piirkondlikelt tootjatelt

C jagu. Sotsiaalne ja kultuurialane mõju		
Kriteerium	Näitaja viitenr	PÕHINÄITAJAD on kuvatud ROHELISELT ja VALIKULISED näitajad SINISELT.
C.1. Kogukondlik/sotsiaalne mõju	C.1.1	Turistide/küllastajate arv 100 elaniku kohta
	C.1.1.1	Sihtkoha turismiga rahul olevate elanike protsendimäär (kuu/hooaja kaupa)
	C.1.1.2	Ärlistes majutusasutustes olemasolevate voodikohtade arv 100 elaniku kohta
	C.1.1.3	Teiste kodude / üürikodude arv 100 kodu kohta
C.2. Sooline võrdõiguslikkus	C.2.1	Turismisektoris töötavate meeste ja naiste osakaal
	C.2.1.1	Selliste turismiettevõtete protsendimäär, mille üldjuht on naine
	C.2.1.2	Turismisektoris töötavate naiste keskmine töötasu võrreldes meeste keskmise töötasuga (liigitatud turismivaldkonna töökohtade liikide kaupa)
C.3. Võrdsus/juurdepääsetavus	C.3.1	Selliste äriliste majutusasutuste protsendimäär, kus on puudega inimestele juurdepääsetavaid tubasid ja/või mis osalevad tunnustatud juurdepääsetavuse kavades
	C.3.1.1	See osa (%) sihtkohast, mida teenindab puudega inimestele ja juurdepääsuga seotud erivajadustega inimestele juurdepääsetav ühistransport
	C.3.2	See osa (%) turismiobjektidest, mis on puudega inimestele juurdepääsetavad ja/või mis osalevad tunnustatud juurdepääsetavuse kavades
	C.3.2.1	Selliste küllastajate osakaal, kes on rahul sihtkoha juurdepääsetavusega puudega või juurdepääsuga seotud erivajadustega inimestele
C.4. Kultuuripärandi, kohaliku identiteedi ja kohalike varade kaitsmine ja tugevdamine	C.4.1	See osa (%) sihtkohast, mis on hõlmatud kultuuripärandi kaitsmise põhimõtete või kavaga
	C.4.1.1	See osa elanikest (%), kellel on positiivsed või negatiivsed seisukohad turismi mõju kohta sihtkoha identiteedile
	C.4.1.2	See osa (%) sihtkoha suurimast üritusest, mis on suunatud traditsioonilisele/kohalikele kultuurile ja kohalikele varadele

D jagu. Keskkonnamõju		
Kriteerium	Näitaja viitenr	PÕHINÄITAJAD on kuvatud ROHELISELT ja VALIKULISED näitajad SINISELT.
D.1. Transpordi mõju vähendamine	D.1.1	Sihtkohta saabumiseks erinevaid transpordivahendeid kasutavate turistide ja ühepäevaküllastajate protsendimäär (era-/ühistransport ja liik)
	D.1.1.1	Sihtkohas liikumiseks kohalikku transporti / kergtransporti / ühistransporti kasutavate küllastajate protsendimäär
	D.1.2	Nende turismiettevõtete protsendimäär, kes osalevad sellistes kliimamuutuste leevendamise kavades nagu CO ₂ kompenseerimine, väikese energiakuluga süsteemid jne ning kliimamuutustega kohanemisele suunatud meetmetes
	D.1.2.1	Ühepäevaküllastajate reisi keskmine pikkus (km) sihtkohta ja tagasi
D.2. Kliimamuutused	D.2.1	Percentage of tourism enterprises involved in climate change mitigation schemes—such as: CO ₂ offset, low energy systems, etc.—and “adaptation” responses and actions
	D.2.1.1	See osa (%) sihtkohast, mis on hõlmatud kliimamuutustega kohanemise strateegia või kavadega
	D.2.1.2	N-ö haavatavates piirkondades asuvate majutusasutuste ja turismiobjektide taristu protsendimäär
D.3. Tahkete jäätmete käitlemine	D.3.1	Sihtkohas tekkivate jäätmete kogus (tonni elaniku kohta aastas või kuus)
	D.3.1.1	Eri liiki jäätmeid sorteerivate turismiettevõtete protsendimäär
	D.3.2	Ringlusse võetavate jäätmete kogus (% või kogus elaniku kohta aastas)
D.4. Reovee käitlemine	D.4.1	Sihtkohast pärit reovee osakaal, mis enne keskkonda laskmist on läbinud vähemalt biopuhastuse
	D.4.1.1	Keskse kanalisatsioonisüsteemiga ühendatud ja/või reovee süvapuhasust kasutavate äriliste majutusasutuste protsendimäär

D jagu. Keskkonnamõju		
Kriteerium	Näitaja viitenr	PÕHINÄITAJAD on kuvatud ROHELISELT ja VALIKULISED näitajad SINISELT.
D.5. Veemajandus	D.5.1	Magevee tarbimine turisti sihtkohas veedetud öö kohta võrreldes kohaliku elanikkonna veetarbimisega (elaniku sihtkohas veedetud öö kohta)
	D.5.1.1	Madala voolusurvega dušipihusteid ja kraane ja/või kahesüsteemseid tualetipotte / vett mittetarbivaid pissuaare kasutavate turismiettevõtete protsendimäär
	D.5.1.2	Ringlussevõetud vett kasutavate turismiettevõtete protsendimäär
	D.5.1.3	Ringlussevõetud vee kasutamise protsendimäär sihtkohas
D.6. Energiakasutus	D.6.1	Energiatarbimine turisti sihtkohas veedetud öö kohta võrreldes kohaliku elanikkonna energiatarbimisega (elaniku sihtkohas veedetud öö kohta)
	D.6.1.1	Madala energiatarbega valgustusele üle läinud turismiettevõtete protsendimäär
	D.6.1.2	Igal aastal taastuvatest allikatest saadud tarbitud energia kogus (MWh) protsendimäärana üldisest energiatarbimisest
D.7. Maastike ja elurikkuse kaitse	D.7.1	See osa sihtkohast (% pindala km ² põhjal), mis on määratud kaitse alla
	D.7.1.1	Nende kohalike turismisektori ettevõtete protsendimäär, mis toetavad aktiivselt kohaliku elurikkuse ja maastike kaitset, säilitamist ja haldamist
	D.7.1.2	See osa sihtkohast (%), mis on hõlmatud elurikkuse haldamise ja jälgimise kavaga
D.8. Valgus- ja mürakontroll	D.8.1	Sihtkohas on kehtestatud tegevuspõhimõtted, millega turismiettevõtetele nõutakse valgus- ja mürareostuse minimeerimist
	D.8.1.1	See osa sihtkohast ja elanikkonnast (%), mis on hõlmatud kohaliku müra- ja valgusreostuse vähendamise strateegia ja/või kavadega
D.9. Suplusvee kvaliteet	D.9.1	Reostuse määr 100 ml kohta (fekaalsed kolibakterid, kampülobakter)
	D.9.1.1	Päevade arv, mil rand/rannik on reostuse tõttu suletud

Põhinäitajad

Põhinäitajad on sihtkoha turismi jätkusuutlikkuse taseme mõõtmise lähtepunkt. Eialgu võib teil olla raske leida andmeid kõikide põhinäitajate kohta. See ei kujuta endast probleemi – alustage lihtsalt nendest näitajatest, mille kohta te suudate andmeid leida, ja seejärel uurige terve rühmaga, kuidas oleks edaspidi võimalik saada teavet muude põhinäitajate kohta. Põhinäitajaid on 27 ja need on jagatud nelja jakku.

A jagu. Sihtkoha haldamisega seotud põhinäitajad

Sihtkoha haldamist käsitlevate näitajate puhul pööratakse tähelepanu olulistele otsuste tegemise ja teabevahetusega seotud küsimustele, mis aitavad sihtkohas turismi jätkusuutlikult hallata.

A.1. Jätkusuutlik avalik turismipoliitika

Näitaja A.1.1

See osa sihtkohast, mille kohta on olemas jätkusuutliku turismi strateegia/tegevuskava koos kokkulepitud jälgimise, arengukontrolli ja hindamise korraldusega

Kõige olulisem esimene samm jätkusuutlikkuse saavutamiseks on sihtkohas turismi arendamise kava või tegevuspõhimõtete koostamine. Ideaaljuhul peaks selline kava olema mitmeaastane,

hõlmates keskkonna-, sotsiaal-, kvaliteedi-, tervishoiu- ja ohutusküsimusi ning sisaldades selgeid ajaliselt piiritletud eesmärke; kava väljatöötamisel peaksid osalema kõik asjakohased sidusrühmad. Olemasolevat kava võib olla tarvis muuta või pöörata selles suuremat tähelepanu jätkusuutlikkusele. Samuti peaks see olema avalikult kättesaadav ja sellest tuleks teavitada ka sihtkohaväliseid isikuid.

A.2. Turismi jätkusuutlik haldamine turismiettevõtetes

Näitaja A.2.1

Nende sihtkohas asuvate turismiettevõtete/-asutuste osakaal, kes kasutavad keskkonna/kvaliteedi/jätkusuutlikkuse vabatahtlikku sertifitseerimist/märgistust ja/või ettevõtja sotsiaalse vastutuse meetmeid

Sihtkohta haldavad organisatsioonid ei suuda üksi jätkusuutlikke sihtkohti luua. Selle näitajaga uuritakse jätkusuutlikkuse kavandamist ja haldamist ettevõtluse tasandil, seega hinnatakse sellega seda, mil määral ettevõtted hõlmavad jätkusuutlikkuse põhimõtteid oma tegevusse ning kas nad osalevad tunnustatud (või kvalifitseeritud) ökomärgistamise programmides ja jätkusuutlikkust käsitlevates aruandlusmenetlustes.

A.3. Klientide rahulolu

Näitaja A.3.1

Selliste külastajate osakaal, kes on rahul sihtkohas saadud üldise kogemusega

Lisaks sihtkohta haldavatele organisatsioonidele ja ettevõtetele on sihtkoha jätkusuutlikus haldamises ka kolmas määrava tähtsusega komponent – kliendid. Rahulolevad kliendid tulevad tagasi, mitmekordistavad neist tulenevat majanduslikku kasu ja tekitavad töökohti.

A.4. Teavitamine ja teabevahetus

Näitaja A.4.1

Selliste külastajate osakaal, kes on teadlikud sihtkoha jõupingutustest jätkusuutlikkuse valdkonnas

Sihtkohta haldavatel organisatsioonidel on võimalik suurendada turistide teadlikkust jätkusuutlikkusega seotud küsimustest ning anda säästlikele ettevõtetele reklaammaterjalide kaudu turunduseelis. On tähtis, et kõik sihtkohta haldava organisatsiooni ja muude organisatsioonide reklaammaterjalid sisaldaks läbivalt jätkusuutlikkust käsitlevat teavet. Selle näitaja eesmärk on õhutada jätkusuutlikkusega seotud küsimusi ja saavutusi käsitleva teabe jagamist ja vahetamist.

B jagu. Majandusliku väärtusega seotud põhinäitajad

Majanduslikku väärtust käsitlevad näitajad aitavad jälgida turismi panust sihtkoha majanduslikku jätkusuutlikkusesse.

B.1. Turismivood (maht ja väärtus) sihtkohas

Näitaja B.1.1

Turistide sihtkohas veedetud ööde arv kuus

Näitaja B.1.2

Kulutused turisti kohta päevas (majutus, toit ja jook, muud teenused)

Märkus: sellised sihtkohad nagu pargid, kus on vähe üleöö viibivaid külastajaid, peaksid kasutama turisti sihtkohas veedetud päevade arvu kuus.

Turistide hulk ja väärtus on sihtkoha majandusliku jätkusuutlikkuse jaoks määrava tähtsusega. Tagades jätkusuutlikkuse jälgimisel ka turistide käsitlevate põhinäitajate arvesse võtmise, luuakse alus jälgimise muudele tahkudele. Mida suuremad on kulutused päeva kohta, seda suurem on turismist saadav kasu sihtkohas.

B.2. Turismiettevõtete tulemuslikkus

Näitaja B.2.1	Turistide keskmine sihtkohas viibimise aeg (ööd)
Näitaja B.2.2	Äriline majutusasutuste hõivatus kuus ja keskmine hõivatus aastas

Sihtkoha jätkusuutlikkus mõjutab üksikute ettevõtete tulemusi. Turistide sihtkohas viibimise keskmine aeg, väljendatuna ööde arvuna, on üks majutusasutuste kõige olulisem näitaja. Pikaajaline sihtkohas viibimine suurendab hõivatuse taset, mis on teine majutusega seotud põhinäitaja. Mida kauem turistid sihtkohas viibivad, seda suurem on reklaami ja müüki tehtud investeeringute tasuvus ning mõju toitlustus- ja majutusasutustele.

B.3. Tööhõive kvantiteet ja kvaliteet

Näitaja B.3.1	Otseselt turismiga seotud tööhõive osakaal kogu tööhõives
----------------------	--

Peale külastajate tehtud kulutustest saadava otsese majandusliku kasu on töökohtade loomine üks turismi kõige kasulikumaid omadusi enamiku valitsuste jaoks. Kõik loodavad töökohad ei ole aga võrdsed: esinduslikud töökohad, aastaringsed töökohad ning sellised töökohad, mille puhul on tagatud koolitus ja sooline võrdõiguslikkus, aitavad parandada elanike elukvaliteeti suurema töönaosusega kui miinimumpalgaga hooajalised kvalifitseerimata töökohad. Kõnealuste näitajatega ei mõõdetata mitte üksnes loodud töökohtade arvu, vaid ka tööhõive kvaliteeti.

B.4. Ohutus ja tervishoid

Näitaja B.4.1	Nende turismiettevõtete protsendimäär, kus on viimase aasta jooksul kontrollitud tuleohutust
----------------------	---

Kontrollitud ruumidest ülevaate omamine parandab osakondadevahelist kooskõlastamist ning aitab tagada, et ettevõtted ei väldiks järjepidevalt kontrollimist ega kujutaks endast seega riski külastajate ohutusele.

B.5. Turismi tarneahel

Näitaja B.5.1	Selliste turismiettevõtete protsendimäär, kes astuvad aktiivselt samme kohalike, keskkonnasäästlike ja ausa kaubanduse toodete ja teenuste hankimiseks
----------------------	---

Turismiettevõtete koostöö turismiga seotud toodete ja teenuste kohalike tootjate ja tarnijatega aitab mitmekordistada turismi majanduslikku mõju sihtkohas. Eriti hea võimalus turismist kasu saada on põllumajandus- ja kalandussektoril. Kõnealused näitajad õhutavad sidemeid kohalike ausa kaubandusega seotud ettevõtetega.

C jagu. Sotsiaalse ja kultuurialase mõjuga seotud põhinäitajad

Sotsiaalset ja kultuurialast mõju käsitlevate näitajate puhul pööratakse tähelepanu turismi mõjule seoses elanike ja sihtkoha kultuuripärandiga.

C.1. Kogukondlik/sotsiaalne mõju

Näitaja C.1.1	Turistide/külastajate arv 100 elaniku kohta
----------------------	--

Elanike rahulolu on peamine näitaja, mis kajastab turismi sotsiaalset mõju kogukonnale. Rahulolu taseme muutumise jälgimine ja selle võrdlemine turismivooga aitavad probleeme ennetavalt kindlaks teha, et neid oleks võimalik lahendada ja kavandamisega seotud otsustes otseselt arvesse võtta.

C.2. Sooline võrdõiguslikkus

Näitaja C.2.1 Turismisektoris töötavate meeste ja naiste osakaal

Turismisektor on tuntud selle poolest, et see pakub töövõimalusi nii meestele kui ka naistele. Turismivaldkonna tööhõive näitajaid on tähtis analüüsida soo kaupa, et ülevaade olukorrast oleks avalikult kättesaadav. Samuti on oluline jälgida töökohtade tasandeid soo kaupa, et tagada nii meeste kui ka naiste edenemine karjääriredelil.

C.3. Võrdsus/juurdepääsetavus

Näitaja C.3.1 Selliste ärioste majutusasutuste protsendimäär, kus on puudega inimestele juurdepääsetavaid tubasid ja/või mis osalevad tunnustatud juurdepääsetavuse kavades

Näitaja C.3.2 See osa (%) turismiobjektidest, mis on puudega inimestele juurdepääsetavad ja/või mis osalevad tunnustatud juurdepääsetavuse kavades

Jätksuutlik turism on kõikidele avatud turism, mille puhul kaotatakse juurdepääsuga seotud tõk- ked. Kõnealuse kriteeriumiga hinnatakse puudega inimeste võrdset juurdepääsu. Puudega inimesi arvestavate majutusasutuste ja turismiobjektide jälgimine aitab suurendada teadlikkust nimetatud võimaluste vajalikkusest. Põhjalikumate teavete annavad ka uuringud külastajate juurdepääsetavusega rahulolu kohta.

C.4. Kultuuripärandi, kohaliku identiteedi ja kohalike varade kaitsmine ja tugevdamine

Näitaja C.4.1 See osa (%) sihtkohast, mis on hõlmatud kultuuripärandi kaitsmise põhimõtete või kavaga

Kultuuripärand on ohus üle terve maailma. Kui kultuuripärandisse kuuluvaid hooneid hävitatakse või asendatakse need moodsate ehitistega, muutub sihtkoha iseloom. Kultuuripärandisse kuuluvate ehitiste (materiaalne kultuuripärand) ja selle muude väljenduste, näiteks muusika (mittemateriaalne kultuuripärand) kindlakstegemise, kaitsmise ja edendamise põhimõtete olemasolu on kohatunnetuse ja elanike ohu seisukohast ülioluline. Tähtis on nii festivalide korraldamine kui ka elanike arvamuse küsimine turismi mõju kohta sihtkoha identiteedile.

D jagu. Keskkonnamõjuga seotud põhinäitajad

Keskkonnamõju käsitlevate näitajate puhul keskendutakse nendele elementidele, mis on määrava tähtsusega sihtkoha looduskeskkonna jätkusuutlikkuse jaoks.

D.1. Transpordi mõju vähendamine

Näitaja D.1.1 Sihtkohta saabumiseks erinevaid transpordivahendeid kasutavate turistide ja ühepäevakülastajate protsendimäär (era-/ühistransport ja liik)

Näitaja D.1.2 Turistide reisi keskmine pikkus (km) kodust ja tagasi või reisi keskmine pikkus (km) eelmisest sihtkohast praegusesse sihtkohta

Transport sihtkohta ja tagasi tekitab kasvuhoonegaaside heiteid ja turismist tingitud kohapealset õhusaastet. Külastajate reisi pikkuse ja kasutatud transpordivahendite jälgimine aitab selles küsimuses teadlikkust suurendada ja õhutada keskkonnasõbraliku transpordi ulatuslikumat kasutamist turismisektoris.

D.2. Kliimamuutused

Näitaja D.2.1 Nende turismiettevõtete protsendimäär, kes osalevad sellistes kliimamuutuste leevendamise kavades nagu CO₂ kompenseerimine, väikese energiakuluga süsteemid jne ning kliimamuutustega kohanemisele suunatud meetmetes

Kliimamuutuste leevendamise (nende mõju vähendamise) ja kliimamuutustega kohanemise (paratamatule mõjule reageerimise) strateegiaid tuleb kaaluda igas majandussektoris, kuid eeskätt turismi puhul, kus paljud ettevõtted paiknevad üleujutustele, põudadele ja muudele mõjudele vastuvõtlikes piirkondades. Selle kriteeriumiga rõhutatakse, kui tähtis on hõlmata kliimamuutus-tealane teadlikkus turismi jätkusuutlikkusse kavandamisse ja haldamisse.

D.3. Tahkete jäätmete käitlemine

Näitaja D.3.1	Sihtkohas tekkivate jäätmete kogus (tonni elaniku kohta aastas või kuus)
Näitaja D.3.2	Ringlusse võetavate jäätmete kogus (% või kogus elaniku kohta aastas)

Turismiga seotud tegevus tekitab olulise osa sihtkoha tahketest jäätmetest. Tahkete jäätmete vähendamise küsimusega saab ja tuleb tegeleda sihtkoha ja ettevõtete tasandil. Jäätmete vähendamise algatuste hulka kuuluvad majanduslikud stiimulid, ringlussevõtt, kompostimine ja korduskasutamise programmid.

D.4. Reovee käitlemine

Näitaja D.4.1	Sihtkohast pärit reovee osakaal, mis enne keskkonda laskmist on läbinud vähemalt biopuhastuse
----------------------	--

Turism seab puhastusjaamad suure surve alla. See on eriti probleemne piirkondades, kus on palju randu, järvi ja jõgesid. Kui heitvett korralikult ei puhastata, võib see põhjustada suuri keskkonna- ja terviseprobleeme ning luua sihtkohast negatiivse kuvandi.

D.5. Veemajandus

Näitaja D.5.1	Magavee tarbimine turisti sihtkohas veedetud öö kohta kuus võrreldes kohaliku elanikkonna veetarbimisega (elaniku sihtkohas veedetud öö kohta)
----------------------	---

Turismisektor on suur veekasutaja. Vesi on turismi jaoks ka ülitähtis ressurss. See küsimus on eriti murettekitav sihtkohtades, kus veevarud on väikesed ja suurem veekasutus võib tekitada probleeme kohalikele elanikele.

D.6. Energiakasutus

Näitaja D.6.1	Energiatarbimine turisti sihtkohas veedetud öö kohta võrreldes kohaliku elanikkonna energiatarbimisega (elaniku sihtkohas veedetud öö kohta)
----------------------	---

Turismisektor on üks peamine energiatarbija. Turistide energiakasutuse võrdlemine elanike energiakasutusega toob välja ebaefektiivsused ja on kasulik kavandamisprotsessi jaoks. Kui sihtkoha energiatootmine sõltub fossiilkütustest, on see probleem ka kliimamuutuste ja majandusliku jätkusuutlikkuse seisukohast. Energiakasutuse, energia säästmise ja sektori energeetilise jalajälje jälgimine aitab suunata energiasäästuprogrammide koostamist.

D.7. Maastike ja elurikkuse kaitse

Näitaja D.7.1	See osa sihtkohast (% pindala km² põhjal), mis on määratud kaitse alla
----------------------	--

Kaitsealad on sihtkoha pakutavate turismitoodete hulgas üks peamine väärtus. Rikkalik elurikkus aitab tagada loodusalade jätkusuutlikkuse, toob kasu sihtkoha kuvandile ja on turistidele atraktiivne. Kõnealuse meetmega rõhutatakse maastike ja elurikkuse kaitse investeerimise tähtsust ning turismi rolli selle protsessi toetamisel.

D.8. Valgus- ja mürakontroll

Näitaja D.8.1

Sihtkohas on kehtestatud tegevuspõhimõtted, millega turismiettevõtetele nõutakse valgus- ja mürareostuse minimeerimist

Valgus- ja/või mürareostus võib mõnes sihtkohas olla oluline kohalike kogukondi häiriv tegur ja tekitada stressi elusloodusele. Need küsimused võivad olla eriti probleemseid aktiivsel ööelul põhineva majandusega piirkondades ja eraldatud maapiirkondades, nt tähevaatluse piirkondades, kilpkonnade pesitsusalade läheduses ja mägedes asuvates puhkepaikades. Nii praeguse kui ka edaspidise/kavandatud arengu puhul tuleb kaaluda randade/kallaste valgustuse, mürataseme ja müra ajalise piiramisega seotud tegevuspõhimõtteid.

D.9. Suplusvee kvaliteet

Näitaja D.9.1

Reostuse määr 100 ml kohta (fekaalsed kolibakterid, kampülobakter)

Märkus: põhinäitaja üksnes suplusveega sihtkohtades.

Paljudes Euroopa turismisihtkohtades on ujumine üks põhiatraktsioon. Järve-, jõe- või merevee kvaliteedi ja ohutuse tagamine on ülitähtis. Igasugusel riskidel võib olla märkimisväärne mõju sihtkoha atraktiivsusele. Ühtlasi näitavad need reovee käitlemise ebatõhusust.

Valikulised näitajad

Valikulised näitajad on olulisemad selliste sihtkohtade puhul, kus kasutatakse põhjalikumaid jätkusuutlikkuse kavasad. 40 valikulist näitajat on jagatud sama nelja jao vahel kui põhinäitajadki.

A jagu. Sihtkoha haldamisega seotud valikulised näitajad

Sihtkoha haldamist käsitlevate näitajate puhul pööratakse tähelepanu olulistele otsuste tegemise ja teabevahetusega seotud küsimustele, mis aitavad sihtkohas turismi jätkusuutlikult hallata.

A.1. Jätkusuutlik avalik turismipoliitika

Näitaja A.1.1.1

Selliste elanike osakaal, kes on rahul oma kaasatusega turismi kavandamise ja arendamise ning oma mõjuga selles valdkonnas

Näitaja A.1.1.2

See osa (%) sihtkohast, mida esindab sihtkohta haldav organisatsioon

Jätkusuutliku turismi puhul on äärmiselt oluline konsulteerimine ja kogukondade esindatuse tagamine. Kõnealuste kriteeriumite abil püütakse aru saada, kas elanikud on kaasatud turismi kavandamise ja kui see nii on, siis kas nad on oma osalemise ja mõjuga rahul. Ühtlasi mõõdetakse selle näitajaga nende kaasatuse ja esindatuse määra.

A.2. Turismi jätkusuutlik haldamine turismiettevõtetes

Näitaja A.2.1.1

Turismiettevõtete/-asutuste arv, kes koostavad kooskõlas globaalse aruandlusalgatusega jätkusuutlikkuse aruandeid

Selle näitajaga püütakse kindlaks teha nende ettevõtete arv, kes on esitanud üldiselt tunnustatud jätkusuutlikkuse aruande.

A.3. Klientide rahulolu

Näitaja A.3.1.1

Korduvate/tagasitulevate külastajate arv (viie aasta jooksul)

Naasvad ja lojaalsed külastajad – korduvad külastajad – on sihtkoha jaoks sageli majanduslikult kasulikud. Tähtis on jälgida korduvate külastajate protsendimäära.

A.4. Teavitamine ja teabevahetus

Näitaja A.4.1.1	Selliste ettevõtete osakaal, kes teavitavad külastajaid jätkusuutlikkuse valdkonnas tehtavatest jõupingutustest oma toodete, turunduse või brändimise kaudu
------------------------	--

Üks jätkusuutliku sihtkoha ülesanne on harida külastajaid jätkusuutlikkusega seotud küsimuste ja algatuste teemal sihtkohas. Selle näitajaga mõõdetakse turismiinfos sisalduvaid jätkusuutlikkust käsitlevaid andmeid.

B jagu. Majandusliku väärtusega seotud valikulised näitajad

Majanduslikku väärtust käsitlevad näitajad aitavad jälgida turismi panust sihtkoha majanduslikku jätkusuutlikkusesse.

B.1. Turismivood (maht ja väärtus) sihtkohas

Näitaja B.1.1.1	Turismi suhteline panus sihtkoha majandusse (% SKPst)
Näitaja B.1.1.2	Ühepäevakülastajate arv kõrg- ja madalhooajal
Näitaja B.1.1.3	Kulutused ühepäevakülastaja kohta päevas

See mõõdik näitab turismi tähtsust sihtkoha jaoks. Suur protsendimäär võib osutada majanduslikule haavatavusele, mis tuleneb liiga ulatuslikust turismist sõltumisest. Ühepäevakülastajate ja üleöö viibivate külastajate võrdlemine on tähtis selleks, et saada paremini aru ühepäevakülastajate kulutuste tegemise mudelist ja majanduslikust mõjust. Kuigi üleöö viibivate külastajate kulutused reisi kohta on suuremad, on ühepäevakülastajad sageli olulised jaemüüjate jaoks.

B.2. Turismiettevõtete tulemuslikkus

Näitaja B.2.1.1	Ühepäevakülastajate keskmine sihtkohas viibimise aeg (tunnid)
Näitaja B.2.1.2	Kümne suurima sihtkoha haldamises / ühises turunduses osaleva turismiettevõtte osakaal
Näitaja B.2.2.1	Toa keskmine hind sihtkohas

Mida kauem külastajad sihtkohas viibivad, seda enam nad kulutavad. Teatavas sihtkohas veedetud tundide keskmise arvu suurendamine ja selle suurenemise jälgimine on kasulik tulemuslikkuse näitaja.

Koostöö tegemine näitab turismikogukonna liikmete vahelise usalduse taset ning tagab erinevate vaatenurkade kaasamise turismi jätkusuutlikuks arendamiseks. Selle näitajaga mõõdetakse, mil määral turismiettevõtted koostööd teevad.

Sissetulek olemasoleva toa kohta on tähtis, sest see hõlmab nii tubade hindu kui ka hõivatust. Sihtkoha tasandil näitab see, kui hästi õnnestub sihtkohal tubade täitmine, aga ka seda, millist hinda suudetakse toa eest küsida.

B.3. Tööhõive kvantiteet ja kvaliteet

Näitaja B.3.1.1	Hooajaliste töökohtade protsendimäär turismisektoris
Näitaja B.3.1.2	Üliõpilastele praktikakohti pakkuvate turismiettevõtete protsendimäär

Turismi loodava tööhõive ja väärtuse tegelikuks mõõtmiseks tuleb arvesse võtta töökohtade hooajalist laadi. Tööhõive kvaliteeti näitab ka turismivaldkonna töötajate oskuste tase. See näitaja aitab hinnata seda, kui palju kohalikke turismiettevõtteid toetab reisi- ja turismivaldkonna töötajate järgmise põlvkonna koolitamist.

B.4. Ohutus ja tervishoid

Näitaja B.4.1.1	Politseile kaebuse esitanud turistide protsendimäär
------------------------	--

Jätkusuutlikul sihtkohal on oma külastajate ees kohustus astuda mõistlikke samme ohutu ja tervisliku puhkusekeskkonna loomiseks. See tähendab nii turistide vastu suunatud kuritegude kui ka turistide poolt sooritatud kuritegude taseme jälgimist selle tagamiseks, et turism ei tooks kaasa kuritegeliku käitumise kasvu, mis kahjustaks kohalikku elanikkonda, tekitaks lisakulusid ja mõjuks negatiivselt sihtkoha kuvandile.

B.5. Turismi tarneahel

Näitaja B.5.1.1	See osa (%) sihtkohast, mis on hõlmatud kohalike, keskkonnasäästlike ja/või ausa kaubanduse toodete ja teenuste edendamise põhimõtete
Näitaja B.5.1.2	Selliste turismiettevõtete protsendimäär, kes hangivad vähemalt 25% toidust ja joogist kohalikelt/piirkondlikelt tootjatelt

Vastutustundliku ostmise põhimõtete rakendamine aitab suurendada sihtkoha ostujõudu, pakudes rohkem kohalikke, keskkonnasäästlike ja ausa kaubanduse tooteid ja teenuseid. Kohalike toodete hankimine suurendab turismi majanduslikku väärtust. Kõnealuste arvandmete jälgimine aitab sihtkohta haldavatel organisatsioonidel uurida võimalusi turismi ja kohaliku põllumajanduse vaheliste sidemete tihendamiseks.

C jagu. Sotsiaalse ja kultuurialase mõjuga seotud valikulised näitajad

Sotsiaalset ja kultuurialast mõju käsitlevate näitajate puhul pööratakse tähelepanu turismi mõjule elanikele ja sihtkoha kultuuripärandile.

C.1. Kogukondlik/sotsiaalne mõju

Näitaja C.1.1.1	Sihtkoha turismiga rahul olevate elanike protsendimäär (kuu/hooaja kaupa)
Näitaja C.1.1.2	Ärilities majutusasutustes olemasolevate voodikohtade arv 100 elaniku kohta
Näitaja C.1.1.3	Teiste kodude / üürikodude arv 100 kodu kohta

Elanike rahulolu korrapärane kontrollimine on tähtis turistidega seotud kogemuste hindamiseks. Teadlikkus elanike rahulolu tasemes toimuvatest muudatustest ja vajaduse korral meetmete võtmine on jätkusuutliku turismi tagamiseks ülioluline.

Sihtkohas olemasolevate voodikohtade arvu jälgimine on üks viis mõõta turistide suhtelist mõju elanike elukorraldusele.

Üüripindade suur arv võib muuta sihtkoha olemust, eriti kui üüripindu on rohkem kui elanike kodusid. Üüripindade ja elanike kodude vahelise tasakaalu kohta ülevaate omamine võib aidata seda küsimust lahendada enne, kui see muutub probleemseks.

C.2. Sooline võrdõiguslikkus

Näitaja C.2.1.1	Selliste turismiettevõtete protsendimäär, mille üldjuht on naine
Näitaja C.2.1.2	Turismisektoris töötavate naiste keskmine töötasu võrreldes meeste keskmine töötasuga (liigitatud turismivaldkonna töökohtade liikide kaupa)

Selleks et tagada meeste ja naiste õiglane esindatus ja palgatase turismivaldkonna eri tasandi töökohtadel, hõlmake ka juhtivad ametikohad.

C.3. Võrdsus/juurdepääsetavus

Näitaja C.3.1.1	See osa (%) sihtkohast, mida teenindab puudega inimestele ja juurdepääsuga seotud erivajadustega inimestele juurdepääsetav ühistransport
Näitaja C.3.2.1	Selliste külastajate osakaal, kes on rahul sihtkoha juurdepääsetavusega puudega või juurdepääsuga seotud erivajadustega inimestele

Transpordi juurdepääsetavuse mõõtmine aitab kindlaks teha võimalikud juurdepääsuga seotud takistused. Külastajate juurdepääsetavusega rahulolu mõõtmine annab kavandajatele teada, kas nad täidavad külastajate vajadused.

C.4. Kultuuripärandi, kohaliku identiteedi ja kohalike varade kaitsmine ja tugevdamine

Näitaja C.4.1.1	See osa elanikest (%), kellel on positiivsed või negatiivsed seisukohad turismi mõju kohta sihtkoha identiteedile
Näitaja C.4.1.2	See osa (%) sihtkoha suurimatest üritustest, mis on suunatud traditsioonilisele/kohalikule kultuurile ja kohalikele varadele

See näitaja mõõdab turismi kultuurialast mõju. Kohalikule kultuurile suunatud ürituste korraldamine võib olla tõhus viis uhkustunde suurendamiseks.

D jagu. Keskkonnamõjuga seotud valikulised näitajad

Keskkonnamõju käsitlevate näitajate puhul keskendutakse nendele elementidele, mis on määrava tähtsusega sihtkoha looduskeskkonna jätkusuutlikkuse jaoks.

D.1. Transpordi mõju vähendamine

Näitaja D.1.1.1	Sihtkohas liikumiseks kohalikku transporti / kergtransporti / ühistransporti kasutavate külastajate protsendimäär
Näitaja D.1.2.1	Ühepäevakülastajate reisi keskmine pikkus (km) sihtkohta ja tagasi

Liikluse vähendamise ja keskkonnasõbralike transpordivõimaluste (kergliikluse) kasutamise jälgimine võib olla abiks kohaliku transpordipoliitika väljatöötamisel.

See teave aitab kindlaks teha vahemaadega seotud kulusid ja naabruses olevatest piirkondadest ühepäevaturistide ligimeelitamise keskkonnamõju.

D.2. Kliimamuutused

Näitaja D.2.1.1	See osa (%) sihtkohast, mis on hõlmatud kliimamuutustega kohanemise strateegia või kavadega
Näitaja D.2.1.2	N-ö haavatavates piirkondades asuvate majutusasutuste ja turismiobjektide taristu protsendimäär

Kliimamuutustega seotud algatustesse on tähtis hõlmata terve sihtkoht. Kaasamise õhutamiseks jälgitakse selle näitajaga, kui suur osa sihtkohast ei ole hõlmatud.

Teine näitaja on kavandatud selleks, et suurendada teadlikkust kliimaalasest haavatavusest.

D.3. Tahkete jäätmete käitlemine

Näitaja D.3.1.1	Eri liiki jäätmeid sorteerivate turismiettevõtete protsendimäär
-----------------	---

Erasektori kaasatuse jälgimine näitab teadlikkusega seotud algatuste tõhusust ja vajadust stiimulite järele selles valdkonnas.

D.4. Reovee käitlemine

Näitaja D.4.1.1	Keskse kanalisatsioonisüsteemiga ühendatud ja/või reovee süvapuhaustust kasutavate äriliste majutusasutuste protsendimäär
------------------------	--

Kesksed kanalisatsioonisüsteemid või süvapuhaustussüsteemid on kõige tõhusamad vee kaudu levivate saasteainete vähendamiseks. Teadlikkuse suurendamine selle küsimuse ulatusest sihtkohas on esimene samm lahenduse leidmise suunas.

D.5. Veemajandus

Näitaja D.5.1.1	Madala voolusurvega dušipihusteid ja kraane ja/või kahesüsteemseid tualetipotte / vett mitte tarbivaid pissuaare kasutavate turismiettevõtete protsendimäär
Näitaja D.5.1.2	Ringlussevõetud vett kasutavate turismiettevõtete protsendimäär
Näitaja D.5.1.3	Ringlussevõetud vee kasutamise protsendimäär sihtkohas

Turismiettevõtete vee kokkuhoiu meetmetes osalemise jälgimine aitab mõõta seda, kui edukad on vee kokkuhoiu algatused, mille tulemusel säästavad ettevõtted raha.

Ringlussevõetud majapidamisreovee kasutamine võib olla tõhus strateegia aedade kastmiseks kuluva veekoguse vähendamiseks. Kõnealuste näitajatega jälgitakse, kui ulatuslikult kõnealuseid algatusi turismiettevõtete ja sihtkoha tasandil rakendatakse.

D.6. Energiakasutus

Näitaja D.6.1.1	Madala energiatarbega valgustusele üle läinud turismiettevõtete protsendimäär
Näitaja D.6.1.2	Igal aastal taastuvatest allikatest saadud tarbitud energia kogus (MWh) protsendimäärana üldisest energiatarbimisest

Turismiettevõtete energia kokkuhoiu meetmetes osalemise jälgimine aitab mõõta energia kokkuhoiu programmide ja algatuste edukust.

Selle näitajaga jälgitakse sihtkoha edusamme taastuvatele energiaallikatele üleminekul.

D.7. Maastike ja elurikkuse kaitse

Näitaja D.7.1.1	Nende kohalike turismisektori ettevõtete protsendimäär, kes toetavad aktiivselt kohaliku elurikkuse ja maastike kaitset, säilitamist ja haldamist
Näitaja D.7.1.2	See osa sihtkohast (%), mis on hõlmatud elurikkuse haldamise ja jälgimise kavaga

Turismiettevõtted saavad kaitstud aladesse tehtavatest investeeringutest olulist kasu, seega on tähtis jälgida selle sektori panust kaitsesse.

See näitaja on seotud looduskaitseasutuste tegevuse ja peamiste liikide suhtes esinevate ohtude olemasoluga.

D.8. Valgus- ja mürakontroll

Näitaja D.8.1.1	See osa sihtkohast ja elanikkonnast (%), mis on hõlmatud kohaliku müra- ja valgusreostuse vähendamise strateegia ja/või kavadega
------------------------	---

Valgus- ja mürareostus võib elanikke ja kohalikku elusloodust märkimisväärselt häirida. Kõnealuse näitajaga pööratakse tähelepanu sihtkoha tegevuspõhimõtetele selles valdkonnas.

D.9. Suplusvee kvaliteet

Näitaja D.9.1.1**Päevade arv, mil rand/rannik on reostuse tõttu suletud**

Randade sulgemine võib avaldada suurt mõju rannakuurordi majanduslikule elujõulisusele. Sellise teabe avalikustamine suurendab teadlikkust vajaduse kohta lahendada veekvaliteedi küsimused.

4. osa. Sihtkoha andmekogum

Sihtkoha andmekogumi näol on tegemist ainult inglise keeles kättesaadava Exceli dokumendiga, mille saab alla laadida aadressil

http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/tourism/sustainable-tourism/indicators/index_en.htm. See sisaldab sama teavet kui abivahendi 3. osa, samuti ruumi andmete sisestamiseks. Andmete lisamisel ilmuvad järgmistele Exceli lehtedele tulemusi kajastavad diagrammid.

Allpool on kujutatud andmekogumis sisalduva sihtkoha näitajate Exceli töölehe ekraanipilti. Puna-
sed nooled juhivad tähelepanu neljale peamisele töölehele.

Section	Criteria	Indicator Reference #	Indicator	Is the Destination Monitoring this Indicator	Unit of Measure	Suggested Target	Destination Results
A. Destination Management	A.1 Sustainable Tourism Public Policy	A.1.1	Percentage of the destination with a sustainable tourism strategy/action plan, with agreed monitoring, implementation and evaluation arrangements		%		
		A.1.1.1	Percentage of residents satisfied with their involvement and their influence in the planning and development of tourism		%		
		A.1.1.2	Percentage of the destination represented by a destination management organisation		%		
	A.2 Sustainable Tourism Management in Tourism Enterprises	A.2.1	Percentage of tourism enterprises/certifications in the destination using a voluntary verified certification/labeling for environmental quality/sustainability and/or CSR practices		%		
		A.2.1.1	Number of tourism enterprises/establishments with sustainability reports in accordance with Global Reporting Initiative (GRI)		%		
	A.3 Customer Satisfaction	A.3.1	Percentage of visitors that are satisfied with their overall experience in the destination		%		
		A.3.1.1	Percentage of repeat/return visitors (within 1 year)		%		
	A.4 Information and Communication	A.4.1	Percentage of official tourism information/resources with a specific section about sustainability issues		%		
		A.4.1.1	Destination visitor information (brochures and/or web-page) containing a specific section about sustainability issues		%		
	B.1 Tourism Flow (Volume & value) at Destination		B.1.1	Number of tourist nights per month		%	
B.1.1.1			Relative contribution of tourism to the destination's economy (% GDP)		%		
B.1.1.2			Number of 'same day' visitors per month		%		
B.1.1.3			Daily spending per same day visitor		€		
B.1.2			Daily spending per tourist (accommodation, food and drinks, other services)		€		
B.1.3			Average length of stay of tourists (nights)		# of nights		
B.1.3.1			Average length of stay of same day visitors (hours)		# of hours		
B.2 Tourism Employment	B.2.1	Percentage of tourism enterprises involved in destination management/cooperative marketing		%			

Andmekogumil on neli peamist töölehte:

- **Märkused lugejatele:** juhised andmekogumi kasutamiseks;
- **Sihtkoha profiil:** lühiülevaade sihtkohast;
- **Sihtkoha näitajad:** andmete sisestamise tabel põhi- ja valikuliste näitajate jaoks;
- **Tulemused:** tabelid ja diagrammid, millega esitatakse andmekogumist kokkuvõtte ja seda tõlgendatakse.

Kui sidusrühmad on näitajaid käsitlevad andmed kogunud ja esitanud, peaksite koondama selle teabe sihtkoha andmekogumisse. Sidusrühmade töökond saab tulemusi kollektiivselt analüüsida, teha otsused realistlike võrdlusaluste või eesmärkide kohta ning leppida kokku nende saavutamise kavas.

Võite koos sidusrühmade töökonnaga otsustada, millised küsimused on sihtkoha jaoks esmatähtsad, ja valida, millises järjekorras te nendega tegelete. Kui teemad ja parandamist vajavad olulised näitajad on tähtsusjärjekorda seatud, võite hakata tegevuskava koostama (st milliste näitajate ja küsimuste puhul on vaja meetmeid võtta, millises järjekorras, millal, kuidas ja kelle poolt).

Andmekogumi kasutamine

Avage tööleht „**Sihtkoha näitajad**”.

Vaadake läbi järgmised veerud.

- **Veerg C „Näitaja viiten”:** *need tähised viitavad seotud abivahendile.*
  - **ROHELISENA** kuvatud lahtrid on põhinäitajad, **SINISENA** kuvatud lahtrid on valikulised näitajad.
- **Veerg D „Näitajad”:** *selgitus selle kohta, mida mõõdetakse*
  - Tutvuge palun seotud abivahendiga, et saada rohkem teavet jälgimise, andmete esitavate nõuete, mõõtühikute, sõnastikus määratletud terminite, andmete kogumise juhiste, näitajat käsitlevate tulemuste arvutamise meetodi, andmete kogumise sageduse, aruandlusvormi, võimalike olemasolevate rahvusvaheliste võrdlusaluste, soovitatava eesmärgi, väljapakutud meetmete (kui tulemus ei vasta eesmärgile) ja võimalike täiendavate viidete kohta.
- **Veerg E „Kas sihtkohas jälgitakse seda näitajat”:** *see on esimene koht, kuhu te andmeid sisestate*
  - Klõpsake mõnel veeru E lahtril;
  - lahtri alumises paremas nurgas näete väikest rippnoolt;
  - klõpsake noolel ning ilmuvad valikud „Jah”, „Ei” ja „E/K” (ei kohaldata);
  - valige sobiv vastus.
- **Veerg F „Mõõteühik”:** *mis ühikutes teave salvestatakse*
- **Veerg G „Soovitatav eesmärk”:** *iga sihtkoht peab ise oma eesmärgid kehtestama*
- **Veerg H „Sihtkoha tulemused”:** *see on teine koht, kuhu te andmeid sisestate*
  - Sisestage õige vastus, kasutades mitmesuguste uuringute tulemusi või muud kogutud teavet.
- **Tööleht „Tulemuste jälgimine”:** siin on näidatud, mitut põhi- ja valikulist näitajat sihtkohas jälgitakse, ning esitatud iga jao kohta protsendimäär.
- **Tööleht „Diagramm – sihtkoht”:** tulpdigrammis on näidatud sihtkoha vastused seoses tegevuspõhimõtete ja meetmetega mitme põhi- ja valikulise näitaja lõikes.
- **Tööleht „Diagramm – ettevõtted”:** tulpdigrammis on näidatud sihtkoha vastused seoses ettevõtete tegevusega mitme põhi- ja valikulise näitaja lõikes.
- **Tööleht „Diagramm – elanikud”:** tulpdigrammis on näidatud sihtkoha vastused seoses elanikele avalduva mõjuga mitme põhi- ja valikulise näitaja lõikes.
- **Tööleht „Diagramm – külastajate muljed”:** tulpdigrammis on näidatud sihtkoha vastused seoses külastajate/turistide muljetega mitme põhi- ja valikulise näitaja lõikes.
- **Tööleht „Diagramm – kulutused”:** tulpdigrammis on näidatud sihtkoha vastused seoses külastajate/turistide kulutustega mitme põhi- ja valikulise näitaja lõikes.
- **Tööleht „Diagramm – aeg”:** tulpdigrammis on näidatud sihtkoha vastused seoses külastajate/turistide veedetud ajaga mitme põhi- ja valikulise näitaja lõikes.

5. osa. Täiendav teave süsteemi kohta

Sõnastik

1.	Ametlik turismiinfo	A.4.1	Volitatud sihtkohta haldava organisatsiooni turundus- ja reklaammaterjalid, sealhulgas turismistatistika, faktid ja arvanded. <i>Vt „Sihtkoha turismiinfo“.</i>
2.	Ausa kaubanduse tooted ja teenused	B.5.1 B.5.1.1	Ausa kaubandus: sertifitseerimiskava, millega hinnatakse põllumajandustoodete, eelkõige kohvi, suhkru, tee, šokolaadi jne tootmise ja nendega kauplemise majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonnamõju.
3.	Elanik	A.1.1.1	Elanikud, kes on elanud piirkonnas piisavalt kaua, et osaleda aktiivselt oma kogukonna ja selle kultuuriidentiteedi positiivses kujundamises ja määratlemises. <i>Allikas: STI</i>
4.	Elanike rahulolu	A.1.1.1 C.1.1.1	Elanike rahulolu sõltub tunnetatavast kasust, mida turism toob nii sihtkoha identiteedile, kogukonnale kui ka elanikele endile.
5.	Elurikkuse ja maastike kaitse	D.7.1.1	Elurikkuse kaitse: kõikide ökosüsteemide – maismaa-, mere- ja muude veeökosüsteemide – elusorganismide ja nende ökoloogiliste koosluste mitmekesisuse säilitamine ja kaitsmine. Maastike kaitse: sihtkoha füüsilise looduskoosluse säilitamine ja kaitsmine.
6.	Elurikkuse jälgimine	D.7.1.2	Elurikkuse jälgimise eesmärk on teha kindlaks, kas teatava asukoha elurikkuses on toimunud muutusi. Jälgimisega hinnatakse teatavast sündmusest tingitud muutusi või mitmetest harilikult määratlemata asjaoludest tulenevate muutuste kumulatiivset mõju. <i>Allikas: Alberta Biodiversity Monitoring Institute</i>
7.	Energiatarbimine	D.6.1	Protsessis või süsteemis või organisatsiooni või ühiskonna poolt tarbitava energia kui soojus-, elektri- või tooraine allika kogus.
8.	Globaalne aruandlusalgatus	A.2.1.1	Globaalne aruandlusalgatus: mitut sidusrühma ja sõltumatut institutsiooni hõlmav protsess, mille eesmärk on koostada ja levitada ülemaailmselt tunnustatud jätkusuutlikkuse alase aruandluse suuniseid. <i>Allikas: STI</i>
9.	Haavatavad piirkonnad	D.2.1.2	Piirkonnad, mis puutuvad kokku või on vastuvõtlikud konkreetsele ohule või mitmesugustele sellistele ohtudele nagu põuad, üleujutused, tormid, tugevad vihmahood, laviinid, tornaadod, orkaanid/keeristormid, vulkaanipursked, maavärinad, kuumalained või maalihked.
10.	Hooajaline	B.3.1.1	Hooaja või aastaaja põhjal kõikum, sellest sõltuv või sellega piiratud. Toote või sihtkoha kogunõudluse jaotus aja jooksul, mida tavaliselt väljendatakse kõrg- ja madalhooaegadena, et eristada perioode, mil nõudlus on keskmisest suurem või väiksem.
11.	Hõivatus (toa kaupa)	B.2.2	Olemasolevate tubade protsendimäär, mis on teataval ajal hõivatud. Selle arvutamiseks jagatakse teataval ajal hõivatud tubade arv samal ajavahemikul olemasolevate tubade arvuga.
12.	Juhtiv ametikoht	C.2.1.1	Kõik ametikohad, mille puhul teostatakse järgmist kolme äritegevust: järelevalve ja vastutus teiste isikute tulemuste paranemise eest; tööjõu, materjalide ja kapitali eraldamine tulu saamiseks ning otsuste tegemine. <i>Allikas: GSTC</i>
13.	Juurdepäasetavus	C.3.1 C.3.2 C.3.1.1 C.3.2.1	„Juurdepäasetav turism“, „üldkasutatav turism“, „kaasav turism“ ja mõnes riigis, näiteks Jaapanis, „tõketeta turism“ on selline turism ja reisimine, mis on kättesaadav kõikide inimeste jaoks olenemata sellest, kas nad on puudega või mitte, sealhulgas liikumis-, kuulmis-, nägemis-, kognitiivse või intellekti- ja psühhosotsiaalse puudega inimestele, eakatele ja ajutise puudega inimestele. <i>Allikas: Takayama deklaratsioon</i>

14.	Juurdepäasetavuse kava	C.3.1 C.3.2	Tunnustatud süsteem või korraldus, millega hinnatakse majutusasutuste ja turismiobjektide juurdepäasetavust. Sellised kavad aitavad ettevõtetel parandada ja soodustada juurdepäasetavuse taset.
15.	Jälgimine		Asukoha loodusliku või kultuurilise terviklikkuse pidev läbivaatamine ja hindamine, et teha kindlaks selle seisundis algsete tingimustega võrreldes toimunud muutused. <i>Allikas: GDRC</i>
16.	Jätkusuutlik turism		Turism, mille puhul kõikide ressursside haldamine on kavandatud sellisel viisil, mis võimaldab täita majanduslikud, sotsiaalsed ja esteetilised vajadused, säilitades samal ajal kultuurilise terviklikkuse, peamised ökoloogilised protsessid, elurikkuse ja elutähtsad süsteemid. <i>Allikas: Maailma Turismiorganisatsioon</i>
17.	Jätkusuutliku turismi kava / jätkusuutliku turismi tegevusstrateegia	A.1.1	Organisatsiooni avaldus oma kavatsuste ja põhimõtete kohta seoses tema üldiste keskkonnavalaste, sotsiaal-kultuuriliste ja majanduslike tulemustega, mis annab raamistiku tegevusele ning tema keskkonnavalaste, sotsiaal-kultuuriliste ja majanduslike eesmärkide ja sihttasemete kehtestamisele, aga ka jätkusuutlikkuse haldamise kavadele ja süsteemidele.
18.	Jäätmete sorteerimine	D.3.1.1	Jäätmete liigitamine enne nende kogumist või kõrvaldamist.
19.	Kahesüsteemsed tualetipotid	D.5.1.1	Kahesüsteemne tualetipott on tavalise loputusega tualetipoti versioon, millel on kaks nuppu või käepidet erineva veekoguse kasutamiseks ning millega nõuetekohase kasutamise korral vähendatakse veekasutust poole võrra.
20.	Kergtransport	D.1.1.1	Kliimasõbralik motoriseerimata transport.
21.	Keskfond/kvaliteet/ jätkusuutlikkus	A.2.1	Üheskoos viitavad keskkond/kvaliteet/jätkusuutlikkus sertifitseerimis- või märgistussüsteemi liigile või klassile.
22.	Keskkonnasäästlikud tooted ja teenused	B.5.1 B.5.1.1	Keskkonnasäästlikud tooted ja teenused on sellised tooted ja teenused, mis toovad keskkonnavalast, sotsiaalset ja majanduslikku kasu, kaitstes samal ajal rahvatervist, heaolu ja keskkonda terve oma olulistsükli jooksul, alates tooraine hankimisest kuni lõpliku kõrvaldamiseni. <i>Allikas: Sustainable Products Corporation</i>
23.	Keskne kanalisatsioonisüsteem	D.4.1.1	Reovee kogumis- ja ärajuhtimissüsteemidega viiakse reovesi läbi asustatud alade reoveepuhastitesse, et kaitsta rahvatervist, ennetada haigusi ja kontrollida veereostust.
24.	Kliimamuutuste leevendamine	D.2.1	Tegevuste ja meetmete süsteem, mille eesmärk on vähendada inimtegevuse mõju globaalsele soojenemisele, vähendades atmosfääri paisatavate kasvuhoonegaaside koguseid.
25.	Kliimamuutustega kohanemise strateegia	D.2.1.1	Kliimamuutustega kohanemise strateegia: algatus või avalik meede, mille eesmärk on piirata kliimamuutuste tagajärgi ja mis sageli leiab aset ühes neljast põhivaldkonnast: kliimamuutus ja nende mõju käsitleva teabe koostamine ja levitamine; normide, eeskirjade ja eelarvepoliitika kohandamine; vajalikud muudatused institutsioonides ning valitsuste ja kohalike kogukondade otsesed kohanemismeetmed seoses avaliku infrastruktuuri, avalike hoonete ja ökosüsteemidega. <i>Allikas: Maailmapank</i>
26.	Kliimamuutustega kohanemise tegevusreaktsioon	D.2.1	Meede või kohandus, millega reageeritakse oodatava kliimamuutuse tegelikule või prognoositud mõjule.
27.	Sihtkoha kohalik koordinaator		Kohalik eestvedaja, kellel on huvi alustada Euroopa turismi näitajate süsteemi rakendamist oma sihtkohas. Selleks võib olla sihtkohta haldava organisatsiooni, sihtkoha turundusnõukogu, turismiameti, kohalike/piirkondlike turismiasutuste, turismiministeeriumi, erasektori või turismiliidu kõrge esindaja. Sihtkoha kohaliku koordinaatori tegevus hõlmab tavaliselt kavandamist, juhtimist, jälgimist, reklaami, turundust ning ehk ka koolitamist ja kvaliteedinorme. Sihtkoha kohaliku koordinaatori roll on määrava tähtsusega. Selle täitmiseks peab isik olema võimeline koondama ja mõjutama sidusrühmi ning pääsema juurde asjakohastele andmetele (või peavad need olema talle kättesaadavad teiste isikute kaudu), vastutama andmete säilitamise eest (osa andmetest võivad olla tundlikud) ja omama teatavaid juhtimisvolitusi.

28.	Kohalik transport	C.3.1.1 D.1.1.1	Ühistransport või avalik transport on üldsusele kasutatav ühine reisijateveo teenus, mis hõlmab busse, trolle, tramme, ronge, kiirtransporti (metroo) ja praame.
29.	Kohalik/piirkondlik	B.5.1.2	Äritegevuse paika vahetult ümbritsev ala, mis võib erineda sõltuvalt asukoha asustustihedusest. See, kuidas ettevõtte määratlevad mõiste „kohalik“ (st 10 km raadiuses, omavalitsusüksuse piires jne) kriteeriumite ja näitajate puhul kasutamiseks, tuleb otsustada ja dokumenteerida kavandamisdokumentides <i>Allikas: GSTC</i>
30.	Kohalikud kaubad ja teenused	B.5.1	Kohalikud kaubad ja teenused võivad vähendada keskkonnamõju, aidata lahendada sotsiaalseid küsimusi ning suurendada üksikisikute ja kogukondade toimetulekuvõimalusi ja vähendada tegevuskulusid.
31.	Kohalikud varad	C.4.1.2	Kohalikud või kogukonna varad on maa ja hooned, mille omanikud või haldajad on kogukondlikud organisatsioonid.
32.	Kolooniat moodustav ühik	D.9.1	Elujõuliste bakteri- või seenerakkude mõõtühik.
33.	Korduvad/tagasitulevad külastajad	A.3.1.1	Korduvad külastajad: üksikute külastajate arv, kes külastavad sihtkohta kahel või enamal korral. Tagasitulevad külastajad: üksikute külastajate arv, kes pärast esimest külastust sihtkohta naasevad.
34.	Kultuuripärand	C.4.1	Kogukonnas väljakujunenud ning ühelt põlvkonnalt järgmisele edasi antav eluviis. Materiaalne kultuuripärand: kohad, objektid, ehitised, asupaigad, maastikud ja looduskeskkond. Mittemateriaalne kultuuripärand: kombed, tavad, muusika, käsitööoskused, etendus kunstid, kirjandus, suulised traditsioonid, keel ja väärtused.
35.	Kulutused päevas	B.1.1.3 B.1.2	Kohaliku vääringu hulk, mis päevas kulutatakse turismiteenustele ning sellistele toodetele nagu majutus, transport, meelelahutus, suveniirid ja toit.
36.	Külastaja		Külastaja on reisija, kes reisib vähem kui aastaks peamiseks sihtkohta väljaspool tema tavapärasest keskkonda mis tahes muul peamisel põhjusel (äri, puhkus või muu isiklik põhjus) peale külastatavas riigis või asukohas paikneva alalise üksuse jaoks töötamise. Külastajad (omamaised, sihtkohta suunduvad või sealt lahkuvad) liigitatakse turistiks (või üleöö viibivateks külastajateks), juhul kui nende reis hõlmab sihtkohas öö veetmist, või ühepäevakülastajateks (ekskursantideks). <i>Allikas: Maailma Turismiorganisatsioon</i>
37.	Külastajate rahulolu	A.3.1	Külastajate rahulolu sõltub tunnetatava väärtuse ja kvaliteedi, kliendi ootuste ja tegelike kogemuste kombinatsioonist. Külastaja üldine rahulolu tase mõjutab korduskülastuste tõenäosust, pikemat sihtkohas viibimist, suuremaid kulusi, suuremat kasu ja suusõnalist reklaami.
38.	Madala energiatarbega valgustus	D.6.1.1	Valgustus, mis võrreldes traditsioonilise valgustusega tagab samasuguse valgusvoo väiksema energiatarbe juures (nt LED-valgustid).
39.	Madala voolusurvega dušipihustid	D.5.1.1	Veevoolu vähendav dušipihusti.
40.	Mürareostus	D.8.1 D.8.1.1	Soovimatud, kahjulikud või segavad helid, mis on põhjendamatult pealetükkivad. Inimestel soovitatakse mitte kokku puutuda müratasemega, mis ületab 85 detsibelli maksimaalselt kuue järjestikuse tunni jooksul. <i>Allikas: STI</i>
41.	Näitaja		Kvantitatiivne või kvalitatiivne tegur või muutuja, mis pakub lihtsat ja usaldusväärset vahendit saavutuste mõõtmiseks. <i>Allikas: GSTC</i>
42.	Olemasolevad voodikohad	C.1.1.2	Sellega mõõdetakse majutusvõimalusi kindlas sihtkohas.
43.	Otsene tööhõive turismivaldkonnas	B.3.1	Tööhõivet turismisektoris võib mõõta inimeste arvuga, kelle teine töökoht on turismisektoris, põhitöökohaga turismisektoris töötavate inimeste arvuga, turismisektori töökohtade arvuga või täistööajale taandatud töötajate arvuga. <i>Allikas: Maailma Turismiorganisatsioon</i>

44.	Reovee biopuhastus	D.4.1	<p>Vt „Keskne kanalisatsioonisüsteem”</p> <p>Reovee eelselitusega eemaldatakse sõelfiltri abil ja setitamise teel suuremad vees hõljuvad objektid. Sissetulev reovesi voolab läbi ühe või mitme filtri ja siseneb seejärel settekambrisse, kus vool aeglustub piisavalt, et võimaldada liival, kruusal ja muudel anorgaanilistel ainetel settida. Reoveepuhastites, kus toimub üksnes eelselitus, klooritakse heitvesi ja lastakse see veeallikasse ringlusesse. Reovee sete, st settinud suuremad tahked ained, eemaldatakse, kuivatatakse ja kõrvaldatakse. Eelselitusega eemaldatakse 50–65% heljuvainetest ja vähendatakse bioloogilist hapnikutarvet 25–40% võrra. Üksnes eelselitust ei peeta keskkonna või inimeste tervise kaitseks piisavaks.</p> <p>Reovee biopuhastus sarnaneb loodusliku bioloogilise lagunemisprotsessiga. Orgaanilise aine anorgaaniliseks süsinikdioksiidiks, veeks ja mineraalideks lagundamiseks kasutatakse aeroobseid baktereid ja muid mikroorganisme. Vees sisalduva orgaanilise aine neelamiseks kasutatakse nõrgbiofiltreid, mis on valmistatud kividega täidetud ja mikroobidega kaetud alusest. Nõrgbiofiltrite asemel võib kasutada aktiivmuda protsesse. Pärast eelselitust ja biopuhastust on heljuvainete ja bioloogilise hapnikutarbe tase reovees vähenenud 90–95% võrra. Selline töötlemine ei ole tõhus viiruste, raskmetallide, lahustunud mineraalide või teatavate kemikaalide eemaldamiseks.</p> <p><i>Allikas: Encyclopedia of Public Health</i></p>
45.	Reovee süvapihustus	D.4.1.1	<p>Vt „Keskne kanalisatsioonisüsteem” Vt „Reovee biopuhastus”</p> <p>Reovee süvapihustus on kompleksne puhastamine. Selline puhastamisvorm võib vähendada heljuvainete ja bioloogilise hapnikutarbe taset ligikaudu 1%-ni nende algsest kogusest, mis sisaldus puhastamata reovees enne eelselitust. Kompleksne reoveepuhastus koosneb mitmest bioloogilisest, keemilisest või füüsilisest protsessist.</p> <p><i>Allikas: Encyclopedia of Public Health</i></p>
46.	Ringlusse võetud	D.3.2	<p>Tooted, mis võivad sisaldada enne kasutatud või hiljem kasutatavaid materjale. Kui toote materjalid on üksnes märgistatud ringlussevõetutena, täpsustamata, milliseid materjale on enne kasutatud, võib toode sisaldada ainult hiljem kasutatavaid materjale.</p> <p><i>Allikas: STI</i></p>
47.	Ringlussevõetud vesi	D.5.1.2 D.5.1.3	<p>Taaskasutatav vesi (või majapidamisreovesi) on endine heitvesi (kanalisatsioonivesi), mida on töödeldud tahkete osakeste ja teatavate saasteainete eemaldamiseks ning mis on sobilik maastike säästlikuks niisutamiseks või põhjaveekihtide taastamiseks.</p>
48.	Saaste	D.9.1 D.9.1.1	<p>Saaste: reostus.</p>
49.	Sertifitseerimine/märgistus	A.2.1	<p>Sertifitseerimine: vabatahtlik menetlus, millega hinnatakse, jälgitakse ja tõendatakse kirjalikult, kas ettevõtte, toode, protsess, teenus või juhtimissüsteem vastab konkreetsetele nõuetele.</p> <p>Põhinormide täitmise või nende ületamise korral antakse välja turustatav embleem või logo.</p> <p><i>Allikas: Ecotourism & Certification, Martha Honey</i></p>
50.	Sihtkoha haldamine		<p>Sihtkoha haldamine võib hõlmata maakasutuse kavandamist, ettevõtete tegevuslubasid ja tsoneerimiskontrolli, keskkonnavalaseid ja muid eeskirju, äriilutudega seotud algatusi ning mitmesuguseid teisi tehnikaid turismialase tegevuse arengu ja igapäevase toimimise suunamiseks.</p>
51.	Sihtkoha identiteet	C.4.1.1	<p>Sihtkoha selgesti eristatav identiteet (või sihtkoha kaubamärk) tõstab sihtkohta esile ja eristab seda konkurentidest. See koondab ja hõlmab kõiki sihtkoha väärtuste ja kogemustega seotud elemente, mida seejärel turgudele sobival viisil tutvustatakse.</p>
52.	Sihtkoha turismiinfo	A.4.1.1	<p>Brošüürid, veebilehed, mobiilirakendused ja muus vormis trüki- ja digitaalmeedia väljaanded, mille eesmärk on külastajaid teavitada ja aidata neil sihtkohas viibimist kavandada.</p>

53.	Sihtkohta haldav organisatsioon	A.1.1.2	Sihtkohta haldav organisatsioon on ettevõtte või muu üksus (turismiamet, kaubanduskoda jne), mis osaleb sihtkoha turismivoogude suurendamises, kohalikule kogukonnale ja keskkonnale avalduva turismimõju haldamises, sihtkoha avaliku kuvandi parandamises ja sihtkoha strateegilise arengu koordineerimises.
54.	Sissetulek olemasoleva toa kohta	B.2.2.1	Sissetulek olemasoleva toa kohta on hotellisektoris kasutatav tulemuslikkuse mõõt, mille arvutamiseks korrutatakse hotelli keskmine toa hind päevas hotelli hõivatuse määraga.
55.	Suhteline panus	B.1.1.1	Turismikulutuste osa kapitali- ja tööjõunõudluses ning selle suhe muude majandussektoritega sihtkoha majandustegevuses.
56.	Taastuenergia	D.6.1.2	Energia, mis on toodetud looduslikest ressurssidest – päikesest, tuulest, vihmast, loodetest ja maasoojusest –, mis loomulikult taastuvad ja mille kasutamine ei destabiliseeri ökosüsteeme. <i>Allikas: GSTC</i>
57.	Teine kodu / üürikodu	C.1.1.3	Puhkuse veetmiseks kasutatav kodu (mõnikord ka „puhkemaja“) on teine elukoht, mida leibkonna liikmed külastavad enamjaolt vaba aja veetmiseks, puhkamiseks või muul lõõgastaval eesmärgil. <i>Allikas: Maailma Turismiorganisatsioon</i>
58.	Traditsiooniline/kohalik kultuur	C.4.1.2	Traditsiooniline kultuur osutab inimeste sellistele tavadele ja väärtustele nagu religioon, filosoofia, moraalnormid, seadused, poliitika, majandus, ühiskond, ajalugu, kirjandus ja kunst, mida on pika aja jooksul alal hoitud ja järgitud.
59.	Transpordiliigid	D.1.1	Lähtekohast sihtkohta reisimiseks kasutatava transpordi liik, mis lisaks motoriseeritud transpordile võib hõlmata ka käimist ja jalgrattaga sõitmist.
60.	Tuleohutus	B.4.1	Ettevaatusabinõud surmajuhtumeid, vigastusi või varalist kahju põhjustavate tulekahjude vältimiseks või nende tekkimise tõenäosuse vähendamiseks.
61.	Turismiettevõtte		Organisatsioon või ettevõtte, mis pakub turistidele ühte või mitut teenust.
62.	Turist		Külastajad (omamaised, sihtkohta suunduvad või sealt lahkuvad) liigitatakse turistiks (või üleöö viibivateks külastajateks) juhul, kui nende reis hõlmab sihtkohas öö veetmist. <i>Allikas: Maailma Turismiorganisatsioon</i>
63.	Turisti veedetud öö	B.1.1 B.2.1	Öö, mille turist veedab sihtkohas, eemal oma kodust või peamisest elukohast.
64.	Valgusreostus	D.8.1 D.8.1.1	Soovimatu, kahjulik või segav valgus, mis on põhjendamatult pealetükkiv ja tavaliselt inimeste tekitatud. <i>Allikas: STI</i>
65.	Vett mittekasutatavad pissuaarid	D.5.1.1	Pissuaar, mis toimib ilma loputusfunktsioonita ja mis seetõttu ei kasuta puhast vett.
66.	Äriline majutus	B.2.2 C.1.1.2 C.3.1	Lühiajaliseks kasutamiseks kavandatud ruumid üleöö viibivate külastajate või turistide majutamiseks. Majutusasutused hõlmavad tavaliselt (ent mitte ainult) hommikusööki pakkuvaid öömaju, laagriplatse, elamuühistuid, suvilaid, ökohotelle, kodumajutust, hosteleid, hotelle, võõrastemaju, matkamaju, motelle ja kuurorte. <i>Allikas: STI</i>
67.	Ühepäevakülastajad	B.1.1.2 B.1.1.3 B.2.1.1	Külastajad, kes saavad ja lahkuvad samal päeval (sihtkohas ööd veetmata), sõltumata nende reisi eesmärgist.
68.	Ühine turundus	B.2.1.2	Turundusprogrammid, milles osaleb kaks või rohkem ettevõtet, institutsiooni või organisatsiooni.
69.	Üliõpilaste praktikakohad	B.3.1.2	Praktikaga pakutakse kutsealase karjääriga seotud töökohal toimuvat koolitust; sellised praktikakohad võivad olla tasustatud või mitte.

Sihtkoha profiil

Seda vormi saab kasutada sidusrühmadele oma sihtkohast ülevaate andmiseks. Täitke see vastavalt oma nõudmistele ja tehke vajalikke muudatusi.

SIHTKOHT:			
RIIK:			
SIHTKOHA PIIRID:			
ASUKOHT:		ÜLEVAADE:	
Kirjeldus	Kaugus riigi pealinnast (km)	Peamised turismi liigid ja kõige populaarsemad tegevused	Viis populaarsemat turismiobjekti (sh keskkonna- ja kultuuriobjektid)
			1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____ 5. _____
GEOGRAAFIA:		ILMASTIKUOLUD:	
Sihtkoha ligikaudne suurus (km ²) ja selle peamised füüsilised tähised (jões, mäed, lahed jne)	Peamised elupaigad (märkige X-ga kõik sobivad vastused)	Elurikkuse tase (erinevate taime- ja loomaliikide arv)	Keskmine päikesepaiste (tunnid), vihm (sademed) ja hooajalised temperatuurid
	Linnad: _____ Liiva-/kliburand: _____ Rabad/nõmmed: _____ Põllumaa: _____ Metsad/metsamaa: _____ Mäed: _____ Võsa: _____ Kõrb: _____ Märgalad: _____ Muu (palun kirjeldage): _____	VÄHENE elurikkus (esindatud liikide arv on väike): _____ KESKMINE elurikkus: _____ SUUR elurikkus (esindatud on palju erinevaid taime- ja loomaliike): _____	Päikesepaiste Suvi: _____ tundi Talv: _____ tundi Sademed Suvi: _____ mm Talv: _____ mm Temperatuur Suvi: päeval: _____°C öösel: _____°C Talv: päeval: _____°C öösel: _____°C
TRANSPORDIÜHENDUSED:			
Kaugus lähimast kohalikust ja rahvusvahelisest lennujaamast (km)	Andmed võimalike lennuettevõtjate ja/või kruisilaevade kohta, mis külastajaid sihtkohta toovad	Võimalused saabuda sihtkohta ühistranspordiga (märkige X-ga kõik sobivad vastused)	Täiendavad eraviisilised korraldused külastajate sihtkohta transportimiseks
	Lennuettevõtjad: Kruisilaevad:	Rong: _____ Metroo: _____ Tramm: _____ Turismibuss: _____ Linnabuss: _____ Takso: _____ Praad: _____ Muu (palun kirjeldage): _____	
RAHVASTIK:			
Alaliste elanike arv	Asustustihedus	Elanike ja turistide suhtarv suvel/talvel	Turismiga seotud töökohtadel töötavate elanike protsendimäär
Alaliste elanike arv: _____	Asustustihedus: _____ km ² kohta		

TURISTID:			
Iga-aastaste külastajate arv kokku ja liigitatuna peamiste turgude kaupa	Aastas saabuvate külastajate arv transpordiliigi kaupa	Turistide keskmised kulutused (inimese kohta päevas)	Sihtkohas viibimise keskmine pikkus
Külastajaid aastas kokku: Ühepäevakülastajaid aastas kokku: Omamaiseid külastajaid aastas kokku: Peamised lähteturud: (riigi ja külastajate arvu kaupa, nt Saksamaa – 40 000): 1. _____ 2. _____ 3. _____ 4. _____	Lennutransport: Meretransport: Raudtee: Isiklik sõiduauto: Muu:		
TURISMIRAJATISED:			
Hotellide (tärnide kaupa) ja sihtkohas olemasolevate tubade ligikaudne arv	Muud pakutava majutuse liigid (koos ligikaudse arvuga)	Restoranide ligikaudne arv	Baaride (ööklubide, kõrtside jne) ligikaudne arv
Hotellid: Toad:	Villad: _____ Korterid: _____ Hostelid: _____ Laagriplatsid: _____ Muu (palun kirjeldage): _____		
IGASUGUNE MUU SIHTKOHTA KÄSITLEV ASJAKOHANE TEAVE, MIDA EELMISED JAOD TEIE ARVATES EI HÕLMA:			

Sihtkoha haldamise uuring

SIHTKOHA HALDAMISE UURING

Käesolev uuring sisaldab loetelu küsimustest, mida te saate kasutada **sihtkoha haldamist käsitlevate andmete** jaoks oluliste näitajate kohta vajaliku teabe kogumiseks.

Võite kasutada kõiki küsimusi või valida vaid mõne neist.

Palun pange tähele, et uuringusse on iga küsimuse puhul jäetud asjakohased näitajad, et näeksite uuringuküsimuste seost eri näitajatega..

Palun leidke mõni minut, et täita käesolev uuring, mis aitab saada parema ülevaate teie sihtkohast.

PÕHINÄITAJA

C.1.1.1 Turistide/külastajate arv 100 elaniku kohta

Palun märkige oma sihtkoha alaliste elanike koguarv:

_____

Mitu turisti/külastajat teie sihtkohta aastas külastab?

_____

VALIKULINE NÄITAJA

C.1.1.3 Teiste kodude / üürikodude arv 100 kodu kohta

Mitu alalist elukohta on teie sihtkohas?

_____

Mitu teist kodu / üürikodu on teie sihtkohas?

_____

VALIKULINE NÄITAJA

A.1.1.2 See osa (%) sihtkohast, mida esindab sihtkohta haldav organisatsioon

Mitut linna ja küla teie sihtkoht hõlmab?

_____

Kas teie sihtkohta haldav organisatsioon esindab kõiki teie geograafilisse jurisdiktsiooni jäävaid kogukondi?

Jah Ei

Kui ei, siis palun loetlege kogukonnad, kes ei ole esindatud, ja selgitage lühidalt selle põhjuseid:

_____

_____

_____

VALIKULINE NÄITAJA

B.1.1.1 Turismi suhteline panus sihtkoha majandusse (% SKPst)

Kui suure osa moodustab turismi panus teie sihtkoha majandusse (% SKPst)?

_____

PÕHINÄITAJA

B.3.1 Otseselt turismiga seotud tööhõive protsendimäärana kogu tööhõivest

Mitu elanikku töötab otseselt turismivaldkonnas?

_____

PÕHINÄITAJA

B.1.1 Turistide sihtkohas veedetud ööde arv kuus

Mitu turistide veedetud ööd teie sihtkohas eelmise aasta jooksul registreeriti?

_____

VALIKULINE NÄITAJA

C.1.1.2 Ärilistes majutusasutustes olemasolevate voodikohtade arv 100 elaniku kohta

Mis on teie sihtkohas olemasolevat voodikohtade koguarv?

_____

SIHTKOHA HALDAMISE UURING

PÕHINÄITAJA**B.2.2 Äriline majutusasutuste hõivatus kuus ja keskmine hõivatus aastas**

Palun märkige eelmise aasta hõivatuse määr teie sihtkohas kuude kaupa:

Jaauar	_____
Veebruar	_____
Märts	_____
Aprill	_____
Mai	_____
Juuni	_____
Juuli	_____
August	_____
September	_____
Oktoober	_____
November	_____
Detsember	_____

VALIKULINE NÄITAJA**B.2.2.1 Toa keskmine hind sihtkohas**

Milline on toa keskmine hind teie sihtkohas?

_____

PÕHINÄITAJA**B.2.1 Turistide keskmine sihtkohas viibimise aeg (ööd)**

Milline on turistide keskmine sihtkohas viibimise aeg (mitu ööd turistid tavaliselt teie sihtkohas veedavad)?

_____

VALIKULINE NÄITAJA**B.2.1.1 Ühepäevakülastajate keskmine sihtkohas viibimise aeg (tunnid)**

Palun märkige, mitu tundi ühepäevaturistid teie sihtkohas viibivad:

_____

PÕHINÄITAJA**A.1.1 See osa (%) sihtkohast, mille kohta on olemas jätkusuutliku turismi strateegia/tegevuskava koos kokkulepitud jälgimise, arengukontrolli ja hindamise korraldusega**

Kas teie sihtkohas on olemas jätkusuutliku turismi strateegia/tegevuskava koos kokkulepitud jälgimise, arengukontrolli ja hindamise korraldusega?

Jah Ei

Palun selgitage oma vastust: _____

_____

Kui teil on jätkusuutliku turismi strateegia/tegevuskava, siis kas selles strateegias/tegevuskavas osalevad kõik teie sihtkohta kuuluvad kogukonnad?

Jah Ei Mõni

Palun selgitage oma vastust: _____

_____

VALIKULINE NÄITAJA**B.5.1.1 See osa sihtkohast (%), mis on hõlmatud kohalike, keskkonnasäästlike ja/või ausa kaubanduse toodete ja teenuste edendamise põhimõtetega**

Kas sihtkohas on kehtestatud kohalike, keskkonnasäästlike ja/või ausa kaubanduse toodete ja teenuste ostmist ja kasutamist edendavad põhimõtted?

Jah Ei

Kui jah, siis kas nendes tegevuspõhimõtetes osalevad kõik teie sihtkohta kuuluvad kogukonnad?

Jah Ei Mõni

Palun selgitage oma vastust: _____

_____

SIHTKOHA HALDAMISE UURING

PÕHINÄITAJA**C.4.1 See osa (%) sihtkohast, mis on hõlmatud kultuuripärandi kaitsmise põhimõtete või kavaga**

Kas teie sihtkohas on kehtestatud tegevuspõhimõtted kultuuripärandi kaitsmiseks ja tugevdamiseks?

Jah Ei

Kui jah, siis kas nendes tegevuspõhimõtetes osalevad kõik teie sihtkohta kuuluvad kogukonnad?

Jah Ei Mõni

Palun selgitage oma vastust: _____

_____

VALIKULINE NÄITAJA**C.4.1.2 See osa (%) sihtkoha suurimatest üritustest, mis on suunatud traditsioonilisele/kohalikele kultuurile ja kohalikele varadele**

Palun loetlege (kuni kümme) suurimat üritust, mida teie sihtkohas korraldatakse.

Palun märgistage kastikesed nende ürituste puhul, mis põhinevad traditsioonilisel/kohalikul kultuuril:

1. _____	☐
2. _____	☐
3. _____	☐
4. _____	☐
5. _____	☐
6. _____	☐
7. _____	☐
8. _____	☐
9. _____	☐
10. _____	☐

VALIKULINE NÄITAJA**D.2.1.1 See osa (%) sihtkohast, mis on hõlmatud kliimamuutustega kohanemise strateegia või kavadega**

Kas teie sihtkoht osaleb kliimamuutustega kohanemise strateegilises kavandamises (nt vee kogumine ja veevarude säilitamine, vajaduse korral turismiobjektide ümberpaigutamine jne)?

Jah Ei

Kui jah, siis kas selles strateegias osalevad kõik teie sihtkohta kuuluvad kogukonnad?

Jah Ei Mõni

Palun selgitage oma vastust: _____

_____

Kui suur on teie sihtkoha geograafiline pindala kokku (km²)?

_____

PÕHINÄITAJA**D.7.1 See osa sihtkohast (% pindala km² põhjal), mis on määratud kaitse alla ()**

Kui suur geograafiline ala kokku (km²) on teie sihtkohas määratud kaitse alla?

_____

VALIKULINE NÄITAJA**D.7.1.2 See osa sihtkohast (%), mis on hõlmatud elurikkuse haldamise ja jälgimise kavaga**

Kui suur geograafiline ala kokku (km²) on hõlmatud elurikkuse haldamise ja jälgimise kavaga?

_____

PÕHINÄITAJA**D.8.1 Sihtkohas on kehtestatud tegevuspõhimõtted, millega turismiettevõtelt nõutakse valgus- ja mürareostuse minimeerimist**

Kas teie sihtkohas on kehtestatud tegevuspõhimõtted, millega turismiettevõtelt nõutakse valgus- ja mürareostuse minimeerimist?

Jah Ei

Kui jah, siis kas selles strateegias osalevad kõik teie sihtkohas tegutsevad ettevõtted?

Jah Ei Mõni

Palun selgitage oma vastust: _____

_____

SIHTKOHA HALDAMISE UURING

VALIKULINE NÄITAJA**D.8.1.1 See osa sihtkohast ja elanikkonnast (%), mis on hõlmatud kohaliku müra- ja valgusreostuse vähendamise strateegia ja/või kavadega**

Kas teie sihtkohas on kehtestatud kohalik strateegia ja/või kavad müra- ja valgusreostuse vähendamiseks?

Jah Ei

Kui jah, siis milline on müra-/valgusreostust käsitlevate tegevuspõhimõtete ulatus?

_____

Kui jah, siis milline osa (%) elanikkonnast elab kõnealuse strateegiaga hõlmatud piirkonnas?

_____

VALIKULINE NÄITAJA**C.3.1.1 See osa (%) sihtkohast, mida teenindab puudega inimestele ja juurdepääsuga seotud erivajadustega inimestele juurdepääsetav ühistransport**

Kui suurt geograafilist ala kokku (km²) teenindab teie sihtkohas puudega reisijatele juurdepääsetav ühistransport?

_____

Ettevõtete uuring

ETTEVÕTETE UURING

Käesolev uuring sisaldab loetelu küsimustest, mida te saate kasutada **ettevõtteid käsitlevate andmete** jaoks oluliste näitajate kohta vajaliku teabe kogumiseks. Võite kasutada kõiki küsimusi või valida vaid mõne neist.

Palun pange tähele, et uuringusse on iga küsimuse puhul jäetud asjakohased näitajad, et näeksite uuringuküsimuste seost eri näitajatega.

Enne küsimuste kasutamist uuringu läbiviimiseks peaksite näitajate kohta esitatud teabe kustutama.

Palun leidke mõni minut, et aidata meil parandada oma sihtkoha kvaliteeti. Kõik vastused on konfidentsiaalsed. Täname teid koostöö eest!

Palun märkige oma äritegevuse liik:

- Majutus
 Toitlustus
 Meelelahutus
 Vaba aja tegevus vabas õhus
 Transport
 Muu (palun täpsustage): _____

Palun märkige oma ametikoht ettevõttes:

_____

VALIKULINE NÄITAJA

B.3.1.1 Hooajaliste töökohtade protsendimäär turismisektoris

Milline on teie töötajate arv terve aasta vältel?

- _____ Täistööajaga töötajad
 _____ Osalise tööajaga töötajad
 _____ Hooajalised töötajad
 _____ Praktikandid
 _____ Muu (palun täpsustage): _____

VALIKULINE NÄITAJA

B.3.1.2 Üliõpilastele praktikakohti pakkuvate turismiettevõtete protsendimäär

Kas teie ettevõtte pakub üliõpilastele praktikaprogramme??

- Jah Ei

PÕHINÄITAJA

C.2.1 Percentage of men and women employed in the tourism sector

C.2.1 Turismisektoris töötavate meeste ja naiste osakaal

Naised	Mehed	
_____	_____	Täistööajaga töötajad
_____	_____	Osalise tööajaga töötajad
_____	_____	Hooajalised töötajad
_____	_____	Praktikandid
_____	_____	Muu (palun täpsustage): _____

VALIKULINE NÄITAJA

C.2.1.1 Selliste turismiettevõtete protsendimäär, mille üldjuht on naine

Kas teie ettevõtte üldjuht on naine või mees?

- _____ Naine _____ Mees

ETTEVÖTETE UURING

VALIKULINE NÄITAJA

C.2.1.2 Turismisektoris töötavate naiste keskmine töötasu võrreldes meeste keskmise töötasuga (liigitatud turismivaldkonna töökohtade liikide kaupa)

Palun märkige oma töötajate kogu brutopalk kuus:

Osalise tööajaga töötajad	Naiste arv: (arv) _____ Kogu brutopalk _____ eurot	Meeste arv: (arv) _____ Kogu brutopalk _____ eurot
Madalam palgaaste / madala kvalifikatsiooniga töötajad	Naiste arv: (arv) _____ Kogu brutopalk _____ eurot	Meeste arv: (arv) _____ Kogu brutopalk _____ eurot
Keskaste / oskustöötajad	Naiste arv: (arv) _____ Kogu brutopalk _____ eurot	Meeste arv: (arv) _____ Kogu brutopalk _____ eurot
Keskastme juhtkond	Naiste arv: (arv) _____ Kogu brutopalk _____ eurot	Meeste arv: (arv) _____ Kogu brutopalk _____ eurot
Tegevjuhtkond	Naiste arv: (arv) _____ Kogu brutopalk _____ eurot	Meeste arv: (arv) _____ Kogu brutopalk _____ eurot
Muu (palun täpsustage): _____ _____ _____	Naiste arv: (arv) _____ Kogu brutopalk _____ eurot	Meeste arv: (arv) _____ Kogu brutopalk _____ eurot

VALIKULINE NÄITAJA

B.2.2.1 Toa keskmine hind sihtkohas

Kui tegemist on majutusasutusega, siis milline on teie keskmine toa hind?

_____ Ei kohaldata

PÕHINÄITAJA

C.3.2 See osa (%) turismiobjektidest, mis on puuetega inimestele juurdepääsetavad ja/või mis osalevad tunnustatud juurdepääsetavuse kavades

Kas osalete tunnustatud juurdepääsetavuse kavas (sertifitseerimis- või märgistussüsteemis, millega hinnatakse majutusasutuste ja turismiobjektide juurdepääsetavust piiratud liikumisvõimega külastajatele)?

Jah Ei

PÕHINÄITAJA

C.3.1 Selliste äriliste majutusasutuste protsendimäär, kus on puudega inimestele juurdepääsetavaid tubasid ja/või mis osalevad tunnustatud juurdepääsetavuse kavades

Kui tegemist on majutusasutusega, siis kas teil on puudega või piiratud liikumisvõimega külastajate erivajadustele kohandatud tubasid?

Jah Ei Ei kohaldata

PÕHINÄITAJA

B.4.1 Turismiettevõtete protsendimäär, kus on viimase aasta jooksul kontrollitud tuleohutust

Kas teie ettevõttes on viimase aasta jooksul kontrollitud tuleohutust?

Jah Ei

Kontrolli kuupäev: _____

VALIKULINE NÄITAJA

B.2.1.2 Kümne suurima sihtkoha haldamises / ühises turunduses osaleva turismiettevõtte osakaal

Kas teie ettevõtte osaleb sihtkoha ühises turundustegevuses (nt osalemine turismiettevõtete liitudes või reklaamiprogrammides)?

Jah Ei

ETTEVÖTETE UURING

VALIKULINE NÄITAJA**A.4.1.1 Selliste ettevõtete osakaal, kes teavitavad külastajaid jätkusuutlikkuse valdkonnas tehtavatest jõupingutustest oma toodete, turunduse või brändimise kaudu**

Kas teie ettevõtte teavitab üldsust oma seisukohtadest jätkusuutlikkuse küsimuses (külastajatele suunatud infobrošüüride, veebilehtede jms kaudu, st kas need sisaldavad eraldi jagu, milles pööratakse tähelepanu jätkusuutlikkuse teemale ja sellega seotud algatustele)?

- Jah Ei

PÕHINÄITAJA**A.2.1 Sihtkohas asuvate turismiettevõtete/-asutuste protsendimäär, kes kasutavad keskkonna/kvaliteedi/ jätkusuutlikkuse vabatahtlikku sertifitseerimist/märgistust ja/või ettevõtja sotsiaalse vastutuse meetmeid**

Kas teie ettevõttel on keskkonna- või jätkusuutlikkuse sertifikaat (nt ISO 14.001, EMAS, turismi ökomärgis jne)?

- Jah Ei

VALIKULINE NÄITAJA**A.2.1.1 Turismiettevõtete/-asutuste arv, kes koostavad jätkusuutlikkuse aruandeid kooskõlas globaalse aruandlusalgatusega**

Kas teie ettevõtte koostab jätkusuutlikkuse aruandeid kooskõlas globaalse aruandlusalgatusega?

- Jah Ei

PÕHINÄITAJA**B.5.1 Selliste turismiettevõtete protsendimäär, kes astuvad aktiivselt samme kohalike, keskkonnasäästlike ja ausa kaubanduse toodete ja teenuste hankimiseks**

Milline osa teie teenustest ja toodetest (v.a toit ja jook) hangitakse kohalikult, keskkonnasäästlikult või ausa kaubanduse raames?

- < 10 %
 10 – 25 %
 25 – 50 %
 > 50 %

VALIKULINE NÄITAJA**B.5.1.2 Selliste turismiettevõtete protsendimäär, kes hangivad vähemalt 25% toidust ja joogist kohalike/piirkondlikelt tootjatelt**

Kui pakute oma ettevõttes toitu või jooki, siis milline osa nendest toodetest on toodetud kohalike/piirkondlikult?

- Ei kohaldata
 < 10 %
 10 – 25 %
 25 – 50 %
 > 50 %

PÕHINÄITAJA**D.2.1 Nende turismiettevõtete protsendimäär, kes osalevad sellistes kliimamuutuste leevendamise kavades nagu CO₂ kompenseerimine, väikese energiakuluga süsteemid jne ning kliimamuutustega kohanemisele suunatud tegevustes ja meetmetes**

Kas teie ettevõtte osaleb kliimamuutuste leevendamise kavades (nt CO₂ kompenseerimine, väikese energiakuluga süsteemid jne)?

- Jah Ei

Kui jah, siis millistes kavades: _____

_____

Kas teie ettevõtte osaleb mis tahes kliimamuutustega kohanemise meetmetes (nt vee kogumine ja veevarude säilitamine, turismiobjektide ümberpaigutamine (kui see on kohaldatav) jne)?

- Jah Ei

Kui jah, siis millistes meetmetes: _____

_____

VALIKULINE NÄITAJA**D.6.1.1 Madala energiatarbega valgustusele üle läinud turismiettevõtete protsendimäär**

Kas teie ettevõtte on üle läinud madala energiatarbega valgustusele (nt LED-valgustid)?

- Jah Ei

ETTEVÖTETE UURING

PÕHINÄITAJA**D.6.1 Energiatarbimine turisti sihtkohas veedetud öö kohta võrreldes kohaliku elanikkonna energiatarbimisega (elaniku sihtkohas veedetud öö kohta)**

Kui tegemist on majutusasutusega, siis milline oli teie energiatarbimine viimasel kuul, mille kohta andmed on kättesaadavad?

_____

Kui tegemist on majutusasutusega, siis mitu ööd turistid sel kuul teie asutuses veetsid?

_____

VALIKULINE NÄITAJA**D.6.1.2 Igal aastal taastuvatest allikatest saadud energia tarbimise kogus (MWh) protsendimäärana üldisest energiatarbimisest**

Kas teie ettevõtte kasutab taastuvaid energiaallikaid (nt päikesepaneelid, biomassi, tuuleturbiinid jne)?

Jah Ei

Kui jah, siis millise osa teie energiavajadusest see katab?

_____ %

VALIKULINE NÄITAJA**D.3.1.1 Eri liiki jäätmeid sorteerivate turismiettevõtete protsendimäär**

Kas teie ettevõtte sorteerib eri liiki jäätmeid?

Jah Ei

PÕHINÄITAJA**D.5.1 Magevee tarbimine turisti sihtkohas veedetud öö kohta võrreldes kohaliku elanikkonna veetarbimisega (elaniku sihtkohas veedetud öö kohta)**

Kui tegemist on majutusasutusega, siis kui palju vett teie asutuses eelmisel mõõtmisperioodil tarbiti?

Esimese näidu võtmise kuupäev _____ Tegelik näit _____ m³

Esimese näidu võtmise kuupäev _____ Tegelik näit _____ m³

VALIKULINE NÄITAJA**D.5.1.1 Madala voolusurvega dušipihusteid ja kraane ja/või kahesüsteemseid tualetipotte / vett mittetarbivaid pissuaare kasutavate turismiettevõtete protsendimäär**

Kas teie ettevõtte osaleb vee kokkuhoiu meetmetes (nt kahesüsteemsed tualetipotid / vett mittetarbivad pissuaarid, madala voolusurvega dušipihustid ja kraanid, tilkniiisutuse kasutamine aiapidamisel jne)?

Jah Ei

OPTIONAL INDICATOR**D.5.1.2 Ringlussevõetud vett kasutavate turismiettevõtete protsendimäär**

Kas teie ettevõttes kasutatakse ringlussevõetud vett?

Jah Ei

VALIKULINE NÄITAJA**D.2.1.2 N-ö haavatavates piirkondades asuvate majutusasutuste ja turismiobjektide taristu protsendimäär**

Kas teie ettevõtte asub n-ö haavatavas piirkonnas (piirkonnas, kus esineb üleujutusi, laviine jne)?

Jah Ei

VALIKULINE NÄITAJA**D.7.1.1 Nende kohalike turismisektori ettevõtete protsendimäär, kes toetavad aktiivselt kohaliku elurikkuse ja maastike kaitset, säilitamist ja haldamist**

Kas teie ettevõtte osaleb mõnes meetmes kohaliku elurikkuse ja maastike kaitseks, säilitamiseks ja haldamiseks (nt koostöö loodusaladel/elupaikades korraldatavates keskkonnahariduse meetmetes, loodusparkides tegevuse või rajatiste spondeerimine jne)?

Jah Ei

Kui jah, siis millistes meetmetes: _____

_____

_____

Elanike uuring

ELANIKE UURING

Käesolev uuring sisaldab loetelu küsimustest, mida te saate kasutada **elanikke käsitlevate andmete** jaoks oluliste näitajate kohta vajaliku teabe kogumiseks. Võite kasutada kõiki küsimusi või valida vaid mõne neist.

Palun pange tähele, et uuringusse on iga küsimuse puhul jäetud asjakohased näitajad, et näeksite uuringküsimuste seost eri näitajatega.

Enne küsimuste kasutamist uuringu läbiviimiseks peaksite näitajate kohta esitatud teabe kustutama.

Palun leidke mõni minut, et aidata meil parandada oma sihtkoha kvaliteeti. Kõik vastused on konfidentsiaalsed. Täname Teid koostöö eest!

VALIKULINE NÄITAJA

C.1.1.1 Sihtkoha turismiga rahul olevate elanike protsendimäär (kuu/hooaja kaupa)

Üldiselt olen väga rahul turismiga meie sihtkohas.

	Täiesti nõus	Nõustun	Neutraalne	Ei nõustu	Ei nõustu üldse
Sügisel	0	0	0	0	0
Talvel	0	0	0	0	0
Kevadel	0	0	0	0	0
Suvel	0	0	0	0	0

VALIKULINE SEOTUD KÜSIMUS

Turism ja meie sihtkohta külastavad turistid toovad **kogukonnale** kasu.

Täiesti nõus	Nõustun	Neutraalne	Ei nõustu	Ei nõustu üldse
0	0	0	0	0

VALIKULINE SEOTUD KÜSIMUS

Turism ja meie sihtkohta külastavad turistid toovad **mulle endale** kasu.

Täiesti nõus	Nõustun	Neutraalne	Ei nõustu	Ei nõustu üldse
0	0	0	0	0

VALIKULINE NÄITAJA

A.1.1.1 Selliste elanike osakaal, kes on rahul oma kaasatusega turismi kavandamisse ja arendamisse ning oma mõjuga selles valdkonnas

Üldiselt olen väga rahul elanike kaasatusega turismi kavandamisse ja arendamisse ning nende mõjuga selles valdkonnas.

Täiesti nõus	Nõustun	Neutraalne	Ei nõustu	Ei nõustu üldse
0	0	0	0	0

VALIKULINE NÄITAJA

C.4.1.1 See osa elanikest (%), kellel on positiivsed või negatiivsed seisukohad turismi mõju kohta sihtkoha identiteedile

Kuidas Teie arvates mõjutab turism Teie sihtkoha **eripära ja kohalikku identiteeti, kultuuri ja pärandit?**

- Kahjustab
- Aitab seda säilitada
- Aitab seda parandada
- Mõju puudub

VALIKULINE SEOTUD KÜSIMUS

Kuidas Teie arvates mõjutab turism **Teie elukvaliteeti** sihtkohas?

- Kahjustab
- Aitab seda säilitada
- Aitab seda parandada
- Mõju puudub

VALIKULINE DEMOGRAAFILINE KÜSIMUS

Teie sugu.

- Mees
- Naine

VALIKULINE DEMOGRAAFILINE KÜSIMUS

Millisesse vanuserühma Te kuulute?

- 15 – 24
- 25 – 49
- 50 – 64
- 65 – 79
- 80 and over

VALIKULINE DEMOGRAAFILINE KÜSIMUS

Milline järgmistest väidetest iseloomustab kõige paremini Teie tööhõive staatust?

- Täistööajaga töökoht (30+ tundi nädalas)
- Osalise tööajaga töökoht (< 30 tundi nädalas)
- Ajutine töökoht
- Üliõpilane
- Pensionär
- Hetkel tasustatud töökoht puudub

Külastajate uuring

KÜLASTAJATE UURING

Käesolev uuring sisaldab loetelu küsimustest, mida te saate kasutada **külastajaid käsitlevate andmete** jaoks oluliste näitajate kohta vajaliku teabe kogumiseks. Võite kasutada kõiki küsimusi või valida vaid mõne neist.

Palun pange tähele, et uuringusse on iga küsimuse puhul jäetud asjakohased näitajad, et näeksite uuringuküsimuste seost eri näitajatega.

Enne küsimuste kasutamist uuringu läbiviimiseks peaksite näitajate kohta esitatud teabe kustutama.

Palun leidke mõni minut, et me saaksime Teile oma sihtkohas paremaid kogemusi pakkuda. Täname Teid koostöö eest!
Mis kuupäeval Te meie sihtkohta külastasite: _____

VALIKULINE NÄITAJA

D.1.2.1 Ühepäevakülastajate reisi keskmine pikkus (km) sihtkohta ja tagasi

Mis on Teie elukohariik ja postikood?

Riik: _____

Postikood: _____

PÕHINÄITAJA

D.1.2 Turistide reisi keskmine pikkus (km) kodust ja tagasi või reisi keskmine pikkus (km) eelmisest sihtkohast praegusesse sihtkohta

Kust Te täna reisisite?

Kodust Muust sihtkohast: _____
(palun täpsustage)

PÕHINÄITAJA

D.1.1 Nende turistide ja ühepäevakülastajate protsendimäär, kes kasutavad sihtkohta saabumiseks erinevaid transpordivahendeid (era-/ühistransport ja liik)

Milline oli peamine transpordiliik, mida Te siia reisimiseks kasutasite?

- Rong
- Lennuk
- Buss
- Auto (isiklik, sõprade oma, ettevõtte oma)
- Auto (renditud)
- Mootorratas
- Jalgratas
- Käimine
- Haagissuvila/kaubik/veoauto
- Paat/laev/praam
- Muu (palun täpsustage): _____

VALIKULINE NÄITAJA

D.1.1.1 Sihtkohas liikumiseks kohalikku transporti / kergtransporti / ühistransporti kasutavate külastajate protsendimäär

Millist transpordivahendit Te oma siinviibimise ajal kasutasite / kavatsete kasutada?

- Jalgratas
- Kohalik ühistransport (buss, rong ...)
- Muu (sõiduauto, turismibuss, takso ...)

KÜLASTAJATE UURING

PÕHINÄITAJA**B.1.1 Turistide sihtkohas veedetud ööde arv kuus**

Kas viibisite siin üleöö?

Jah

PÕHINÄITAJA**B.2.1 Turistide keskmine sihtkohas viibimise aeg (ööd)**

Kui jah, siis palun märkige, mitu ööd Te selles sihtkohas veetsite:

_____

VALIKULINE NÄITAJA**B.1.1.2 Ühepäevakülastajate arv kõrg- ja madalhooajal**

Ei

VALIKULINE NÄITAJA**B.2.1.1 Ühepäevakülastajate keskmine sihtkohas viibimise aeg (tunnid)**

Kui ei, siis palun märkige, mitu tundi Te selles sihtkohas veetsite:

_____

VALIKULINE NÄITAJA**A.3.1.1 Korduvate/tagasitulevate külastajate arv (viie aasta jooksul)**

Kas see oli Teie esimene külastus sellesse sihtkohta?

Jah Ei

Kui ei, siis mitu korda Te olete seda sihtkohta viimase viie aasta jooksul külastanud?

_____

PÕHINÄITAJA**B.1.2 Päevased kulutused turisti kohta (majutus, toit ja jook, muud teenused)****VALIKULINE NÄITAJA****B.1.1.3 Päevased kulutused ühepäevakülastaja kohta**

Kui palju Te oma siinviibimise jooksul **inimese kohta päevas** kulutasite (sh majutus, transport sihtkohas, toit ja jook, ostud ja meelelahutusega seotud kulud)?

- < 25 eurot   100 – 200 eurot
 25 – 50 eurot   > 200 eurot
 50 – 100 eurot

PÕHINÄITAJA**A.3.1 Selliste külastajate osakaal, kes on rahul sihtkohas saadud üldise kogemusega**

Üldiselt olen rahul selle sihtkoha külastusega.

Täiesti nõus	Nõustun	Neutraalne	Ei nõustu	Ei nõustu üldse
0	0	0	0	0

Kas Teil või mõnel Teiega koos reisival inimesel on puue või piiratud liikumisvõime?

Jah Ei

Kui jah, siis palun märkige ära vastus, mis Teie arvamust kõige paremini kajastab.

VALIKULINE NÄITAJA**C.3.2.1 Selliste külastajate osakaal, kes on rahul sihtkoha juurdepääsetavusega puudega või juurdepääsuga seotud erivajadustega inimeste jaoks**

Selles sihtkohas võetakse puudega külastajate erivajadusi arvesse kõikides tegevusvaldkondades (majutus, ühistransport, turismiobjektid jne).

Täiesti nõus	Nõustun	Neutraalne	Ei nõustu	Ei nõustu üldse
0	0	0	0	0

PÕHINÄITAJA**A.4.1 Selliste külastajate osakaal, kes on teadlikud sihtkoha jõupingutustest jätkusuutlikkuse valdkonnas**

Kas olete teadlik jätkusuutlikkusega seotud jõupingutustest ja algatustest selles sihtkohas?

Jah Ei

Sidusrühmade soovituslik loetelu

Teave sihtkoha kohalikele koordinaatoritele: sidusrühmade töökonna moodustamine

Mitmesuguste valdkondade esindajaid koondava sidusrühmade töökonna moodustamine on üli-tähtis, et võimaldada vajalike andmete kogumist ja tekitada kohalikul tasandil omanditunne.

Asjakohased sidusrühmad tuleks kutsuda koosolekule, et tutvustada kavandatud näitajaid ja näitajate haldamise süsteemi, neid arutada ja anda neisse oma panus. Sellise koosoleku peaks korraldama sihtkoha kohalik koordinaator koos oma töötajatega ning vajaduse korral koos riikliku või piirkondliku turismiorganisatsiooniga.

Koosolekul peaksid osalema mitmesugused turismivaldkonna ja kõikide seotud sektorite esindajad. Allpool on esitatud soovituslik loetelu võimalikest sidusrühmadest, kellest töökond tuleks moodustada, ning eraldi on esitatud kutse näidis. Kui te seda vajalikuks peate, võite neid kasutada ja kohandada vastavalt oma konkreetsetele asjaoludele. Nende inimestega, keda te hästi tunnete, soovite tõenäoliselt ühendust võtta näiteks telefoni või e-posti teel, samas kui teiste sidusrühmade (eriti teiste valdkondade esindajate, nagu energia- ja vee-ettevõtted, politsei jne) puhul võib olla vaja kutset mõnevõrra kohandada, et rõhutada algatuse tähtsust nende sektori jaoks.

Alljärgnev loetelu on soovituslik. Võite vabalt kutsuda osalema kõiki teisi isikuid, keda te enda sihtkoha puhul vajalikuks peate. Üldiselt koosneb keskmine sidusrühmade töökond ligikaudu 15–20 inimesest (väiksemate sihtkohtade puhul väiksemast arvust).

Järgmiste organisatsioonide esindajad:

- piirkondlik/kohalik turismiorganisatsioon ja turismi arendamise ettevõtte;
- kohalikud planeerimis-, transpordi- ja maaelu-/linnaarengu osakonnad;
- jäätmekäitluse osakond (vesi ja tahked jäätmed);
- veevarustuse osakond või ettevõtte (kohalik ja piirkondlik);
- energiaosakond ja/või elektrienergia tarnija;
- politsei/turvaosakond;
- metsade/kaitsealade või parkide majandamise osakond;
- lennujaama/sadama valdaja (kui see on asjakohane);
- kohalik hotelli- või turismiliit;
- giidide ühingud, matka-, haagissuvilaparkide, villade või korteriühistud;
- asjakohased vabuühendused;
- kohalik kaubanduskoda;
- turismitöötajate liidud ja/või ametiühingud;
- seotud teadustegevust ellu viivad asjakohased akadeemilised asutused.

Kutse näidis

Kuupäev

Lugupeetud (nimi / sidusrühm)!

Kasumliku ja jätkusuutliku turismitööstuse tagamiseks (sihtkohas) oleme otsustanud kasutada Euroopa Komisjoni koostatud näitajatepõhist haldamisvahendit. Kõnealuse vahendi – XXXX – aluseks on protsess, mida viib ellu ja kujundab mitmesuguste asjakohaste kohalike sidusrühmade töökond.

Kuna Teil on kohaliku turismisektori toimimises ja haldamises oluline roll, soovime kutsuda Teid sidusrühmade töökonnaga liituma ja osalema meie esimesel koosolekul, mis toimub:

**(kuupäev ja kellaaeg)
(asukoht)**

Koosolekul annan ülevaate haldamissüsteemist ja sellest, kuidas me seda (sihtkoha) turismi arengu kujundamiseks kasutada saame. Teil on võimalus tutvustada oma seisukohti põhiteemade osas ning aidata meetmeid vajavad valdkonnad tähtsusjärjekorda seada.

Turism mõjutab kõiki. Kui töökonnas on esindatud eri valdkonnad, kes panustavad oma sektori teadmiste, kogemuste ja andmetega, on meil võimalik saada täpne ülevaade turismisektorist ja selle kokkupuutepunktidest kohaliku majanduse, kogukonna ja keskkonna muude tahkudega. See on hea võimalus aidata üheskoos välja kujundada selline turism, mida me oma piirkonnas näha soovime. Oleme väga rõõmsad, kui ka Teie selles osalete.

Palun andke teada, kas Teil on võimalik osaleda. Jään Teie vastust ootama.

Lugupidamisega

(Teie nimi)

ENTERPRISE & INDUSTRY MAGAZINE

The online *ENTERPRISE & INDUSTRY MAGAZINE* (http://ec.europa.eu/enterprise/magazine/index_en.htm) covers issues related to SMEs, innovation, entrepreneurship, the single market for goods, competitiveness and environment protection, industrial policies across a wide range of sectors, and more.

The printed edition of the magazine is published three times a year. You can subscribe online (http://ec.europa.eu/enterprise/magazine/print-edition/subscription/index_en.htm) to receive it in French, Spanish, German or Italian - free of charge by post.

Euroopa Komisjon

Euroopa turismi näitajate süsteem. Abivahend jätkusuutlikele sihtkohtadele

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus

2013 — 56 lk. — 21 × 29.7 cm

ISBN 978-92-79-29324-5

doi:10.2769/45163

KUST SAAB ELI VÄLJAANDEID?

Tasuta väljaanded:

- üksikeksemplarid:
EU Bookshopi kaudu (<http://bookshop.europa.eu>);
- rohkem eksemplare ning plakatid ja kaardid:
Euroopa Liidu esindustest (http://ec.europa.eu/represent_et.htm),
delegatsioonidest väljaspool ELi (http://eeas.europa.eu/delegations/index_et.htm),
kasutades Europe Direct'i teenistust (http://europa.eu/europedirect/index_et.htm)
või helistades infotelefonile 00 800 6 7 8 9 10 11 (kõikjalt EList helistades tasuta) (*).

(*) Antav teave on tasuta nagu ka enamik kõnesid (v.a mõne operaatori, hotelli ja telefonikabiini puhul).

Tasulised väljaanded:

- EU Bookshopi kaudu (<http://bookshop.europa.eu>).

Tasulised tellimused:

- Euroopa Liidu Väljaannete Talituse edasimüüjate kaudu
(http://publications.europa.eu/others/agents/index_et.htm).

ISBN 978-92-79-29324-5

9 789279 293245

doi:10.2769/45163